

SEANCE DU MERCREDI 11 JUIN 1986
VERGADERING VAN WOENSDAG 11 JUNI 1986ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE :

CONGES :

Page 1335.

COMMUNICATION :

Page 1335.

Parlement européen.

PROJETS DE LOI (Discussion) :

Projet de loi ajustant le budget des services du Premier ministre de l'année budgétaire 1985. — Discussion générale (reprise).

Crédits « Politique et programmation scientifique ». — Discussion. — Orateur : M. Willemsens, rapporteur, p. 1335.

Discussion et vote des articles, p. 1335.

Projet de loi abrogeant l'article 99 des lois sur la milice, coordonnées par l'arrêté royal du 30 avril 1962, et l'article 264, dernier alinéa, du Code pénal.

Discussion générale. — Orateur : Mme Panneels-Van Baelen, rapporteur, p. 1336.

Discussion et vote des articles, p. 1336.

Projet de loi habilitant le Roi à coordonner les dispositions de la loi communale et les dispositions qui les auraient expressément ou implicitement modifiées.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1336.

Projet de loi modifiant l'article 25 du Code pénal.

Discussion générale. — Orateur : M. Willemsens, rapporteur, p. 1337.

Discussion et vote de l'article unique, p. 1337.

Projet de loi ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1985.

Discussion générale. — Orateurs : M. Vervaeke, M. De Keersmaecker, secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, adjoint au ministre des Relations extérieures, p. 1337.

Discussion et vote des articles, p. 1338.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1985-1986
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1985-1986

INHOUDSOPGAVE :

VERLOF :

Bladzijde 1335.

MEDEDELING :

Bladzijde 1335.

Europees Parlement.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking) :

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van de diensten van de Eerste minister voor het begrotingsjaar 1985. — Algemene bespreking (hervatting).

Kredieten « Wetenschapsbeleid en -programmatie ». — Bespreking. — Spreker : de heer Willemsens, rapporteur, blz. 1335.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1335.

Ontwerp van wet tot opheffing van artikel 99 van de bij het koninklijk besluit van 30 april 1962 gecoördineerde dienstplichtwetten en van artikel 264, laatste lid, van het Strafwetboek.

Algemene bespreking. — Spreker : mevrouw Panneels-Van Baelen, rapporteur, blz. 1336.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1336.

Ontwerp van wet waarbij de Koning gemachtigd wordt de bepalingen van de gemeentewet te coördineren met de bepalingen welke deze uitdrukkelijk of impliciet zouden gewijzigd hebben.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1336.

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 25 van het Strafwetboek.

Algemene bespreking. — Spreker : de heer Willemsens, rapporteur, blz. 1337.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 1337.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1985.

Algemene bespreking. — Sprekers : de heer Vervaeke, de heer De Keersmaecker, staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen, blz. 1337.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1338.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 1337.

INTERPELLATIONS (Discussion) :

Interpellation de M. Meyntjens au ministre de l'Emploi et du Travail et au ministre des Classes moyennes sur « le fonctionnement du Fonds de participation ».

Orateurs : M. Meyntjens, M. Buchmann, ministre des Classes moyennes, p. 1339.

Interpellation de M. Bataille au ministre des Finances sur « les modalités d'augmentation de la TVA dans le secteur de la construction ».

Orateurs : MM. Bataille, Lepaffe, Van Ooteghem, Egelmeers, M. Eyskens, ministre des Finances, p. 1341.

Interpellation de M. Van In au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles et au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, de la Fonction publique et de la Décentralisation, sur « l'état de la situation un an après le drame du Heysel ».

Orateurs : M. Van In, M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, de la Fonction publique et de la Décentralisation, p. 1346.

RAPPEL AU REGLEMENT :

Orateurs : M. Van Grembergen, M. Eyskens, ministre des Finances, p. 1341.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt) :

Page 1352.

M. de Clippele. — Proposition de loi abrogeant l'article 1260 du Code judiciaire concernant la durée de la procédure en divorce pour cause déterminée.

PROPOSITION (Dépôt) :

Page 1352.

M. C. De Clercq. — Proposition de déclaration de révision du titre II de la Constitution, par l'insertion d'un article 24bis relatif aux droits économiques et sociaux.

INTERPELLATIONS (Demandes) :

Page 1352.

M. Deworme au ministre des Communications et du Commerce extérieur sur « la diminution des moyens financiers pour le commerce extérieur suite au conclave budgétaire de Val-Duchesse ».

M. Van In au ministre des Communications et du Commerce extérieur, au ministre de l'Emploi et du Travail et au ministre des Affaires économiques sur « la complicité de la Société générale et des pouvoirs publics dans les menaces de licenciement à la SA La Brugeoise et Nivelles. — Matériel ferroviaire et constructions métalliques ».

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 1337.

INTERPELLATIES (Bespreking) :

Interpellatie van de heer Meyntjens tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid en tot de minister van Middenstand over « de werking van het Participatiefonds ».

Spreekers : de heer Meyntjens, de heer Buchmann, minister van de heer Eyskens, minister van Financiën, blz. 1341.

Interpellatie van de heer Bataille tot de minister van Financiën over « de wijze waarop de BTW-verhoging in de bouwsector zal worden toegepast ».

Spreekers : de heren Bataille, Lepaffe, Van Ooteghem, Egelmeers, de heer Eyskens, minister van Financiën, blz. 1341.

Interpellatie van de heer Van In tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Institutionele Hervormingen en tot de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, Openbaar Ambt en Decentralisatie, over « de stand van zaken één jaar na het Heizel-drama ».

Spreekers : de heer Van In, de heer Nothomb, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, Openbaar Ambt en Decentralisatie, blz. 1346.

BEROEP OP HET REGLEMENT :

Spreekers : de heer Van Grembergen, de heer Eyskens, minister van Financiën, blz. 1341.

VOORSTEL VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 1352.

De heer de Clippele. — Voorstel van wet tot opheffing van artikel 1260 van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de duur van de procedure van echtscheiding op grond van bepaalde feiten.

VOORSTEL VAN WET (Indiening) :

Bladzijde 1352.

De heer C. De Clercq. — Voorstel van verklaring tot herziening van titel II van de Grondwet, door invoeging van een artikel 24bis betreffende de economische en sociale rechten.

INTERPELLATIES (Verzoeken) :

Bladzijde 1352.

De heer Deworme tot de minister van Verkeerswezen en Buitenlandse Handel over « de vermindering van de financiële middelen voor buitenlandse handel tengevolge van het begrotingsconclaaf van Hertoginnedal ».

De heer Van In tot de minister van Verkeerswezen en Buitenlandse Handel, tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid en tot de minister van Economische Zaken over « de medeplichtigheid van de Generale en de overheid bij de dreigende afdankingen bij de NV « La Brugeoise et Nivelles ». — Spoorweginfrastructuur en metaal constructies ».

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

Mme Panneels-Van Baelen et M. Seeuws, secrétaires, prennent place au bureau.

Mevrouw Panneels-Van Baelen en de heer Seeuws, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 5 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 5 m.

CONGES — VERLOF

M. Vangeel demande un congé pour raison de santé.
Vraagt verlof : de heer Van Geel, om gezondheidsredenen.

— Ce congé est accordé.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Taminiaux et Basecq, pour d'autres devoirs, demandent d'ex-cuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering : de heren Taminiaux en Basecq, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

COMMUNICATION — MEDEDELING

Parlement européen — Europees Parlement

M. le Président. — Par lettre du 3 juin 1986, le Président du Parlement européen a transmis au Sénat :

1. Une résolution clôturant la procédure de consultation du Parlement européen sur la proposition de la Commission des Communautés européennes au Conseil relative à un projet de résolution concernant un programme communautaire à moyen terme 1986-1990 sur l'égalité des chances pour les femmes;

Bij brief van 3 juni 1986, heeft de Voorzitter van het Europese Parlement aan de Senaat overgezonden :

1. Een resolutie tot besluit van de raadpleging van het Europese Parlement over het voorstel van de Commissie van de Europese Gemeenschappen aan de Raad over een mededeling inzake een communautair programma op middellange termijn 1986-1990 « Gelijke kansen voor de vrouw »;

— Renvoi à la commission des Relations extérieures et, pour information, aux commissions de l'Enseignement et de la Science et des Affaires sociales.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en, ter informatie, naar de commissies voor het Onderwijs en de Wetenschap en voor de Sociale Aangelegenheden.

2. Une résolution clôturant la procédure de consultation du Parlement européen sur la proposition de la Commission des Communautés européennes au Conseil concernant une 21e directive en matière d'harmonisation des législations des Etats membres relatives aux taxes sur le chiffre d'affaires — report du délai pour la mise en application du système de taxe sur la valeur ajoutée par la République hellénique;

2. Een resolutie tot besluit van de raadpleging van het Europese Parlement inzake het voorstel van de Commissie van de Europese Gemeenschappen aan de Raad voor een 21e richtlijn betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lid-staten inzake omzetbelasting — uitstel van de toepassing van het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde in de Helleense Republiek;

— Renvoi à la commission des Relations extérieures et, pour information, à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en, ter informatie, naar de commissie voor de Financiën.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN DE DIENSTEN VAN DE EERSTE MINISTER VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1985

Hervatting van de algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DES SERVICES DU PREMIER MINISTRE DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1985

Reprise de la discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij hervatten de algemene beraadslaging van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van de diensten van de Eerste minister voor het begrotingsjaar 1985, met de bespreking van de kredieten sector « Wetenschapsbeleid en -programmatie ».

Nous reprenons la discussion générale du projet de loi ajustant le budget des services du Premier ministre de l'année budgétaire 1985 par l'examen des crédits relatifs au secteur « Politique et Programmation scientifiques ».

De beraadslaging is geopend.

La discussion est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Willemsens, rapporteur. — Ik verwijs naar mijn verslag, mijnheer de Voorzitter.

M. le Président. — Personne ne demandant la parole dans la discussion, je la déclare close.

Daar niemand het woord vraagt, is de bespreking gesloten.

Wenst iemand nog het woord in de algemene beraadslaging van het ontwerp van wet ?

Quelqu'un souhaite-t-il encore intervenir dans la discussion générale du projet de loi ?

Personne ?

Niemand ?

La discussion générale est donc close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

De algemene beraadslaging is dus gesloten en wij gaan over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir documents n°s 6-V-1 à 3, session 1985-1986, du Sénat.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stukken nrs. 6-V-1 tot 3, zitting 1985-1986, van de Senaat.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

Ajustements des crédits

Article 1er. Les crédits prévus au titre I, dépenses courantes, et au titre II, dépenses de capital, du budget des services du Premier ministre de l'année budgétaire 1985, sont ajustés suivant les données détaillées du tableau annexé à la présente et à concurrence de (en millions de francs) :

	Crédits dissociés		
	Crédits non dissociés	Crédits d'engagement	Crédits d'ordonnement
TITRE I			
Dépenses courantes			
Crédits supplémentaires de l'année courante	40,8	—	—
Réductions	9,8	—	—
Crédits supplémentaires années budgétaires antérieures . .	8,0	—	—
TITRE II			
Dépenses de capital			
Crédits supplémentaires de l'année courante	960,4	518,6	450,8
Réductions	—	1 800,0	1 800,0
Crédits supplémentaires années budgétaires antérieures . .	—	—	—

Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten, ingeschreven onder de titel I, lopende uitgaven, en onder de titel II, kapitaaluitgaven, van de begroting van de diensten van de Eerste minister voor het begrotingsjaar 1985 worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken) :

	Gesplitste kredieten		
	Niet-gesplitste kredieten	Vast-leggings-kredieten	Ordonnancings-kredieten
TITEL I			
Lopende uitgaven			
Bijkredieten voor het lopend jaar	40,8	—	—
Verminderingen	8,8	—	—
Bijkredieten vorige begrotings-jaren	8,0	—	—

	Gesplitste kredieten		
	Niet- gesplitste kredieten	Vast- leggings- kredieten	Ordonnan- cerings- kredieten
TITEL II			
<i>Kapitaaluitgaven</i>			
Bijkredieten voor het lopend jaar	960,4	518,6	450,8
Verminderingen	—	1 800,0	1 800,0
Bijkredieten vorige begrotings- jaren	—	—	—

— Adopté.

Aangenomen.

Dispositions diverses

Art. 2. Le crédit inscrit à l'article 01.12 de la section 33 du titre II, partie II, peut être transféré à l'article 60.06 A du titre IV, section particulière du budget.

Diverse bepalingen

Art. 2. Het krediet ingeschreven onder het artikel 01.12 van de sectie 33, van titel II, deel II, mag overgedragen worden naar het artikel 60.06 A van titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Le crédit inscrit à l'article 01.13 de la section 33 du titre II, partie I, peut être transféré à l'article 60.04 A du titre IV, section particulière du budget.

Art. 3. Het krediet ingeschreven onder het artikel 01.13 van de sectie 33 van titel II, deel I, mag overgedragen worden naar het artikel 60.04 A van titel IV, afzonderlijke sectie van de begroting.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

Art. 4. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen der Schatkist gedekt worden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 5. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET TOT OPHEFFING VAN ARTIKEL 99 VAN DE BIJ HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 30 APRIL 1962 GECOÖRDINEERDE DIENSTPLICHTWETTEN EN VAN ARTIKEL 264, LAATSTE LID, VAN HET STRAFWETBOEK

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI ABROGEANT L'ARTICLE 99 DES LOIS SUR LA MILICE, COORDONNÉES PAR L'ARRÊTÉ ROYAL DU 30 AVRIL 1962, ET L'ARTICLE 264, DERNIER ALINÉA, DU CODE PÉNAL

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet tot opheffing van artikel 99 van de bij het koninklijk besluit van 30 april 1962 gecoördineerde dienstplichtwetten en van artikel 264, laatste lid, van het Strafwetboek.

Nous abordons l'examen du projet de loi abrogeant l'article 99 des lois sur la milice, coordonnées par l'arrêté royal du 30 avril 1962, et l'article 264, dernier alinéa, du Code pénal.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

Mevrouw Panneels-Van Baelen, rapporteur. — Ik verwijs naar mijn verslag, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Vraagt niemand het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de behandeling van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé :

Article 1er. L'article 99 des lois sur la milice, coordonnées par l'arrêté royal du 30 avril 1962, est abrogé.

Artikel 1. Artikel 99 van de bij het koninklijk besluit van 30 april 1962 gecoördineerde dienstplichtwetten wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. L'article 264, dernier alinéa, du Code pénal est abrogé.

Art. 2. Artikel 264, laatste lid, van het Strafwetboek wordt opgeheven.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET WAARBIJ DE KONING GEMACHTIGD WORDT DE BEPALINGEN VAN DE GEMEENTEWET TE COÖRDINEREN MET DE BEPALINGEN WELKE DEZE UITDRUKKELIJK OF IMPLICIET Zouden GEWIJZIGD HEBBEN

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI HABILITANT LE ROI A COORDONNER LES DISPOSITIONS DE LA LOI COMMUNALE ET LES DISPOSITIONS QUI LES AURAIENT EXPRESSEMENT OU IMPLICITEMENT MODIFIÉES

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet waarbij de Koning gemachtigd wordt de bepalingen van de gemeentewet te coördineren met de bepalingen welke deze uitdrukkelijk of impliciet zouden gewijzigd hebben.

Nous abordons l'examen du projet de loi habilitant le Roi à coordonner les dispositions de la loi communale et les dispositions qui les auraient expressément ou implicitement modifiées.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Peetermans verwijst naar zijn verslag.

Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé :

Article unique. Le Roi peut coordonner les dispositions de la loi communale et les dispositions qui les auraient expressément ou implicitement modifiées au moment où les coordinations seront établies.

A cette fin, Il peut :

1° Modifier l'ordre, le numérotage et, en général, la présentation des dispositions à coordonner;

2° Modifier les références qui seraient contenues dans les dispositions à coordonner en vue de les mettre en concordance avec le numérotage nouveau;

3° Modifier la rédaction des dispositions à coordonner en vue d'assurer leur concordance et d'en unifier la terminologie sans qu'il puisse être porté atteinte aux principes inscrits dans ces dispositions.

La coordination portera l'intitulé suivant : « Loi communale coordonnée le ... »

Le Roi peut, en outre, adapter la présentation des références que font aux dispositions reprises dans la coordination, d'autres dispositions qui n'y sont pas reprises.

Enig artikel. De Koning kan de bepalingen van de gemeentewet coördineren met de bepalingen welke deze op het tijdstip van de coördinatie, uitdrukkelijk of impliciet zouden gewijzigd hebben.

Daartoe kan Hij :

1° De volgorde, de nummering van de te coördineren bepalingen en, in het algemeen de teksten naar de vorm wijzigen;

2° De verwijzingen die voorkomen in de te coördineren bepalingen met de nieuwe nummering overeenbrengen;

3° De redactie van de te coördineren bepalingen wijzigen ten einde ze onderling te doen overeenstemmen en eenheid in de terminologie te brengen, zonder afbreuk te doen aan de beginselen welke in deze bepalingen vervat zijn.

De coördinatie zal het volgende opschrift dragen : « Gemeentewet gecoördineerd op ... »

Bovendien kan de Koning de verwijzingen naar de in de coördinatie opgenomen bepalingen die in andere niet in de coördinatie opgenomen bepalingen voorkomen, naar de vorm aanpassen.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 25 VAN HET STRAFWETBOEK

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI MODIFIANT L'ARTICLE 25 DU CODE PÉNAL

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet tot wijziging van artikel 25 van het Strafwetboek.

Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant l'article 25 du Code pénal.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Willemsens, rapporteur. — Ik verwijs naar mijn verslag, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Daar niemand het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten.

Personne ne demandant la parole, la discussion générale est close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé :

Article unique. L'article 25, alinéa 1er, du Code pénal, modifié par la loi du 1er février 1977, est remplacé par la disposition suivante :

« La durée de l'emprisonnement correctionnel est, sauf les cas prévus par la loi, de huit jours au moins et de cinq ans au plus. Elle est de dix ans au plus s'il s'agit d'un crime punissable des travaux forcés ou de la mort, qui a été correctionnalisé. »

Enig artikel. Artikel 25, eerste lid, van het Strafwetboek, gewijzigd bij de wet van 1 februari 1977, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« De duur van de correctionele gevangenisstraf is, behoudens de in de wet bepaalde gevallen, ten minste acht dagen en ten hoogste vijf jaar. Hij is ten hoogste tien jaar voor een met dwangarbeid of met de dood strafbare misdaad die gecorrectionaliseerd is. »

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Aangezien de staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw nog niet aanwezig kan zijn, stel ik voor de vergadering een twintigtal minuten te schorsen. (Instemming.)

(De vergadering wordt geschorst te 14 u. 15 m.)

(La séance est suspendue à 14 h 15 m.)

(Ze wordt hervat te 14 u. 35 m.)

(Elle est reprise à 14 h 35 m.)

De Voorzitter. — De vergadering is hervat.

La séance est reprise.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Il avait été convenu hier, en accord d'ailleurs avec le secrétaire d'Etat aux Affaires européennes et à l'Agriculture, que le projet de loi relatif à l'établissement d'élevages industriels serait examiné aujourd'hui. Toutefois, je viens d'être saisi d'une série d'amendements.

M. Luyten. — S'il y a la quantité, il y a également la qualité.

M. le Président. — Disons qu'il en est ainsi. (Sourires.)

Ces amendements doivent être traduits, reproduits et distribués.

Morgen zult u alle amendementen op uw bank vinden.

De staatssecretaris is begrijpelijkwijze druk bezig met Europese aangelegenheden, maar hij is toch bereid hier morgen om 17 uur 30 aanwezig te zijn om het ontwerp te bespreken.

Is de Senaat het hiermede eens ?

Le Sénat est-il d'accord ? (Assentiment.)

Dan is hiertoe besloten.

Il en sera donc ainsi.

La parole est à M. Bataille.

M. Bataille. — Nous avons pourtant conclu un accord en commission à ce sujet.

M. le Président. — Il arrive qu'une bataille se produise en séance publique, alors qu'elle n'avait pas eu lieu en commission ! (Rires.)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1985

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTÈRE DE L'AGRICULTURE DE L'ANNÉE BUDGÉTAIRE 1985

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1985.

Nous abordons l'examen du projet ajustant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1985.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de heer Vervaet.

De heer Vervaet. — Mijnheer de Voorzitter, misschien is dit een ietwat ongewone uiteenzetting, maar toch wil ik ze vandaag houden.

Sinds 1983 heeft een drielandenwerkgroep als opdracht de haalbaarheid van een snelle spoorverbinding Parijs-Brussel-Keulen of Amsterdam te ontwerpen, het fameuze HTS-project, beter bekend als de TGV. Dit project zal, indien het wordt gerealiseerd, hoe dan ook landerijen, landschappen en unieke natuur- en bosgebieden in hun authenticiteit en doelstelling bedreigen. Zo zal de belangrijkste factor van de landbouw, met name de grond, vooral in Vlaanderen, maar zeker ook in de Kempen, eens te meer worden afgetakeld.

Ik weet, mijnheer de staatssecretaris, dat de materie « grond » niet zo onmiddellijk onder uw bevoegdheid valt. Het Belgisch bestel heeft het immers in 1980 anders beslist. Toch wil ik u hierover twee vragen stellen.

Ten eerste, werd het ministerie van Landbouw als lid aangezocht door de commissie die zich bezighield met het project van de hoge-snelheids-trein? Zo ja, welk standpunt heeft uw departement verdedigd?

Ten tweede, indien het ministerie van Landbouw niet werd betrokken bij deze werkgroep, welke persoonlijke inspanningen zal u doen om de uitvoering van de betwiste hoge-snelheidstrein te vrijdelen?

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris De Keersmaeker.

De heer De Keersmaeker, staatssecretaris voor Europese Zaken en Landbouw, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Vervaeke stelt mij twee vragen die betrekking hebben op de toekomst. Ik kan hierop antwoorden, ten eerste, dat het ministerie van Landbouw bij de consultatie over het regeringsstandpunt ter zake werd betrokken. Ten tweede, ben ik persoonlijk van oordeel dat wij maximaal het landbouwareaal moeten beveiligen. Zoals steeds zal er een balans moeten worden gemaakt van de voor- en nadelen op alle gebieden. Uiteindelijk zal een keuze moeten worden gemaakt waarbij ik ervan uitga dat met het standpunt van het departement van Landbouw, in algemeen opzicht althans, rekening zal worden gehouden.

Ik zal erover waken dat het advies van het departement van Landbouw wordt onderzocht in de werkgroep waarnaar de heer Vervaeke refereert.

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de algemene beraadslaging gesloten en gaan wij over tot het onderzoek van de artikelen van het ontwerp van wet.

Personne ne demandant la parole dans la discussion des articles du tableau, je les mets aux voix.

Daar niemand het woord vraagt in de behandeling van de artikelen van de tabel, breng ik deze in stemming.

— Ces articles sont successivement mis aux voix et adoptés. (Voir document n° 5-XI-1, session 1985-1986, de la Chambre des représentants.)

Deze artikelen worden achtereenvolgens in stemming gebracht en aangenomen. (Zie stuk nr. 5-XI-1, zitting 1985-1986, van de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

M. le Président. — Les articles du projet de loi sont ainsi rédigés :

I. Ajustement des crédits

Article 1er. Les crédits prévus au titre I, dépenses courantes, et au titre II, dépenses de capital du budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1985, sont ajustés suivant les données détaillées du tableau annexé à la présente loi et à concurrence de (en millions de francs) :

	Crédits non dissociés	Crédits d'engage- ment	Crédits d'ordonnan- cement
TITRE I			
<i>Dépenses courantes</i>			
Crédits supplémentaires de l'année courante	637,2	—	—
Réductions	114,4	—	—
Crédits supplémentaires pour années antérieures	48,9	—	—
TITRE II			
<i>Dépenses de capital</i>			
Crédits supplémentaires de l'année courante	36,4	—	—
Réductions	0,8	5,3	5,5
Crédits supplémentaires pour années antérieures	0,1	—	—

I. Kredietaanpassingen

Artikel 1. De kredieten ingeschreven onder titel I, lopende uitgaven, en onder titel II, kapitaaluitgaven van de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1985, worden aangepast volgens de omstandige vermeldingen in de bij deze wet gevoegde tabel en ten belope van (in miljoenen franken) :

	Niet- gesplitste kredieten	Vast- leggings- kredieten	Gesplitste kredieten — Ordonnan- cerings- kredieten
TITEL I			
<i>Lopende uitgaven</i>			
Bijkredieten voor het lopend jaar	637,2	—	—
Verminderings	114,4	—	—
Bijkredieten voor vorige jaren	48,9	—	—

TITEL II			
<i>Kapitaaluitgaven</i>			
Bijkredieten voor het lopend jaar	36,4	—	—
Verminderings	0,8	5,3	5,5
Bijkredieten voor vorige jaren	0,1	—	—
— Adopté.			
Aangenomen.			

II. Dispositions diverses

Art. 2. Les créances suivantes sont relevées de la prescription quinquennale :

Créancier, domicile et montants :
Gallez, M. - Malonne - 1 400 francs;
Maison Forestière, c/o De Lhonneux, J. - Namur - 400 francs;
Maison Forestière, c/o Gallez, M. - Malonne - 200 francs.

II. Diverse bepalingen

Art. 2. De volgende schuldvorderingen worden ontheven van de vijfjarige verjaring :

Schuldeiser, woonplaats en bedrag :
Gallez, M. - Malonne - 1 400 francs;
Maison Forestière, c/o De Lhonneux, J. - Namur - 400 frank;
Maison Forestière, c/o Gallez, M. - Malonne - 200 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. L'Office nationale des débouchés agricoles et horticoles (ONDAH) est autorisé à conserver la part du fonds de roulement au 31 décembre 1984 dépassant 20 p.c. des frais de fonctionnement de 1985, soit 8 825 857 francs, pour le financement partiel en 1986 d'un nouveau système d'informatique.

Art. 3. De Nationale Dienst voor de afzet van land- en tuinbouwprodukten (NDALTP) wordt ertoe gemachtigd het gedeelte van het bedrijfsfonds per 31 december 1984 dat 20 pct. van de werkingskosten van 1985 overschrijdt, zegge 8 825 857 frank, te behouden voor de gedeeltelijke financiering van een nieuw informaticasysteem in 1986.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Le montant des engagements à charge de l'article 60.01.A, Fonds d'investissement agricole, autorisés par l'article 9, deuxième alinéa, de la loi du 15 avril 1985 contenant le budget du ministère de l'Agriculture de l'année budgétaire 1985, est augmenté de 700 000 000 de francs.

Art. 4. Het bedrag van de vastleggingen ten laste van artikel 60.01.A, Landbouwinvesteringsfonds, toegelaten bij artikel 9, tweede lid, van de wet van 15 april 1985 houdende de begroting van het ministerie van Landbouw voor het begrotingsjaar 1985, wordt verhoogd met 700 000 000 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Les crédits ouverts par la présente loi seront couverts par les ressources générales du Trésor.

Art. 5. De bij deze wet toegestane kredieten zullen door de algemene middelen van de Schatkist worden gedekt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 6. Deze wet treedt in werking de dag van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Wij stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

INTERPELLATIE VAN DE HEER MEYNTJENS TOT DE MINISTER VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID EN TOT DE MINISTER VAN MIDDENSTAND OVER « DE WERKING VAN HET PARTICIPATIEFONDS »

INTERPELLATION DE M. MEYNTJENS AU MINISTRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL ET AU MINISTRE DES CLASSES MOYENNES SUR « LE FONCTIONNEMENT DU FONDS DE PARTICIPATION »

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Meyntjens tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid en tot de minister van Middenstand over « de werking van het Participatiefonds ».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Meyntjens. — Mijnheer de Voorzitter, onlangs verscheen in een belangrijk middenstandsblad een artikel met de titel « Het Participatiefonds draait op volle toeren ».

Eind 1985 werd een globaal bedrag van 5 miljard frank uitgegeven ter stimulering van de KMO-sector. Wanneer we de cijfers nauwkeurig analyseren, blijkt dat deze titel evengoed gewijzigd zou kunnen worden in: « De toekenning van achtergestelde leningen voor werklozen draait op volle toeren. »

Inderdaad, eind 1985 werden er 7.533 achtergestelde leningen voor werklozen goedgekeurd en dit voor een bedrag van 3,6 miljard of 72 pct. van de geïnvesteerde kredieten. Daartegenover staan slechts 1.302 goedgekeurde aanvragen om tussen te komen door middel van achtergestelde leningen, obligatieleningen of participaties. Samen vertegenwoordigen zij een bedrag van 1,4 miljard of 28 pct. van de geïnvesteerde kredieten. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het aantal participaties en obligaties zeer beperkt bleef: 17 participaties en 24 obligatieleningen samen voor een bedrag van nog geen 200 miljoen.

Samenvattend zou men dus mogen stellen dat het toekennen van achtergestelde leningen voor werklozen het leeuwendeel heeft in de activiteit van het Participatiefonds.

De werklozen krijgen via het Fonds uitgebreide mogelijkheden om zich te vestigen als zelfstandigen terwijl de gevestigde zelfstandigen, die niet dezelfde voordelen genoten bij het opstarten van hun bedrijf, veel minder gestimuleerd worden door dit Fonds.

Speciaal aandacht voor werklozen is in een periode van hoge werkloosheid uiteraard meer dan begrijpelijk. Elk initiatief om vooral jongeren uit de demotiverende werkloosheid te halen moet op alle mogelijke manieren worden aangemoedigd. Bovendien beschikt de overheid via de toekenning van achtergestelde leningen voor werklozen over een welgekomen techniek om een belangrijk aantal werklozen uit de werkloosheidsstatistiek te verwijderen.

Toch blijkt uit de praktijkervaring dat er nog heel wat schort aan dit systeem van achtergestelde leningen voor werklozen.

De theorie stelt dat werklozen een voorschot op hun werkloosheidsuitkering ontvangen en hiermee een eigen zaak uitbouwen zodat zij in staat zijn dit bedrag na vijf jaar terug te betalen aan de overheid. Het gemeenschapsgeld werd in dergelijk geval goed geïnvesteerd. De overheid recupereert de geïnvesteerde middelen terwijl jonge werklozen de weg naar het zelfstandig beroep gevonden hebben.

Wat gebeurt er wanneer een werkloze er niet in slaagt met zijn voorschot op de werkloosheidsuitkering een eigen zaak uit de grond

te stampen? In die omstandigheden wordt de situatie uitzichtloos. De werkloze verliest zijn recht op werkloosheidsvergoeding gedurende een wachtperiode die in verhouding staat tot het bedrag van de opgenomen lening en de duur van de zelfstandige activiteit. Uiteindelijk is deze werkloze aangewezen op het OCMW voor het bekomen van een bestaansminimum.

De overheid komt ook berooid uit dit avontuur. De investering, die met gemeenschapsgeld word gefinancierd, heeft tot niets geleid. Financieel wordt het probleem weliswaar in de meeste gevallen doorgeschoven van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening naar het OCMW, maar het blijft niettemin bestaan.

Ik heb stellig de indruk, mijnheer de minister, dat ter zake de kwantitatieve normen primeren op de kwalitatieve normen. Met andere woorden, zoveel mogelijk werklozen uit de werkloosheidsstatistiek halen door hen te laten starten als zelfstandige. Hierbij wordt vergeten dat starten niet alleen een administratieve zaak is, maar dat voor het slagen als zelfstandige een goede ondernemingszin en een degelijke opleiding vereist zijn.

De overheid weet zelf ook dat het systeem van de toekenning van achtergestelde leningen aan werklozen via het Participatiefonds nog in zijn kinderschoenen staat en bijgevolg nog heel wat zwakke punten vertoont. Niet alleen de kapitaalbreng blijft een zwak punt in de bestaande reglementering. Ook rond de beroepsbekwaamheid van de zelfstandigen, die starten via het Participatiefonds, kunnen vragen worden gesteld.

De belangrijkste voorwaarde om voor de achtergestelde lening in aanmerking te komen, is dat de aanvrager op het moment van de aanvraag een volledig uitkeringsgerechtigde werkloze is.

Buiten de beroepen waarvoor de vestigingsswet van toepassing is, wordt het volledig overgelaten aan het oordeel van de erkende kredietinstellingen om te bepalen of de aanvrager voldoende beroepsbekwaamheid heeft om zijn project met succes uit te bouwen. Op basis van enkele gesprekken, waarbij meestal de ingewikkelde administratieve rompslomp hoofdzaak is, moeten deze kredietinstellingen een oordeel vellen over de beroepsbekwaamheid van de aanvrager. Men kan en mag niet meer verwachten van een instelling waarvoor het in goede banen leiden van de kredietverlening hoofdzaak blijft. Tenslotte zijn kredietinstellingen nog steeds geen selectiecentra voor beginnende zelfstandigen. De ervaring leert ons dat de Nationale Kas voor beroepskrediet het advies van de kredietinstellingen volgt.

Een gemotiveerd oordeel over de beroepsbekwaamheid van de aanvrager kan bijgevolg bij de toekenning van een achtergestelde lening onmogelijk voorliggen. Elke toekenning wordt dus een dubbeltje op zijn kant.

*De heer Henrion, ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

De overheid schenkt bovendien erg weinig aandacht aan de opvolging van de goedgekeurde projecten. Uit een antwoord op mijn parlementaire vraag van 16 januari 1986, blijkt dat de overheid niet eens beschikt over de globale gegevens betreffende de vrijwillige of gedwongen opzeggingen van achtergestelde leningen in het stelsel van de werklozen.

Uit de informatie, die ik verzamelde aangaande dit probleem, blijkt dat eind 1985 3 pct. van de projecten, na één jaar, werden opgezegd. Bovendien slagen 10 pct. van de aanvragers er niet of niet tijdig in hun financiële verplichtingen bij de aflossing van het derde kwartaal van 1985 na te komen.

Bij de beoordeling van deze cijfers moeten we er rekening mee houden dat aan deze beginnende zelfstandigen een vrijstelling van kapitaaldelging wordt toegekend gedurende de eerste vijf jaar. De jaarlijkse lasten blijven dus beperkt tot 20.000 à 25.000 frank.

Een toename van het aantal faillissementen mag dus in de toekomst worden verwacht en zeker vanaf het zesde jaar wanneer de zelfstandige het geleende kapitaal moet terugbetalen.

Ik heb de indruk dat de overheid te gemakzuchtig omspringt met gemeenschapsgelden en te weinig inspanningen levert om de gebreken van het systeem te ondervangen.

De overheid kan, met een minimum aan inspanningen, een aantal initiatieven nemen om zich ervan te verzekeren dat de projecten die werden goedgekeurd ook een minimum aan overlevingskansen bieden.

Om alle problemen bij de start van een nieuwe onderneming te ondervangen, zouden de aanvragers van een achtergestelde lening moeten worden verplicht een spoedcursus « Starten als zelfstandige » te volgen in de periode tussen de aanvraag en de goedkeuring van de achtergestelde lening.

Bovendien zouden werklozen, zeker wanneer ze geen aangepaste of geen opleiding genoten hebben, gedurende het eerste jaar van hun zelfstandige activiteit een ondernemingsopleiding moeten kunnen doorlopen om te vermijden dat zij zich in een uitzichtloos avontuur storten.

Tijdens deze ondernemingsopleiding kunnen zij dan met hun vragen en problemen terecht bij professioneel geschoolde personen met een lange praktijkervaring. Ons land beschikt over een uitgebreid net van erkende centra voor middenstandsopleiding die cursussen geven rekening houdend met de beroepsactiviteit van zelfstandigen. Uiteraard zijn dan ook deze erkende centra het aangewezen kanaal om zowel de spoedcursus als de ondernemingsopleiding voor beginnende zelfstandigen in te richten.

Bovendien zullen deze beginnende zelfstandigen de weg naar deze vormingscentra leren kennen, wat ook voor hun verdere beroepsloopbaan van groot belang kan zijn. Onder deze omstandigheden heeft de overheid een minimum aan garanties voor het slagen van de goedgekeurde projecten.

Ik hoop, mijnheer de minister, dat u, in samenspraak met de minister van Arbeid en Tewerkstelling, vorm zal willen geven aan deze idee. Met een goed uitgebouwde opleiding voor werklozen die zich willen vestigen als zelfstandige kunnen heel wat faillissementen worden vermeden. Elke werkloze zal hier goed bij varen. De gemeenschap zal ondervinden dat er zorgvuldig met gemeenschapsgelden wordt omgesprongen. Goed omspringen met gemeenschapsgelden houdt ook in dat de gelden die door de belastingbetaler worden ingebracht, op een rechtvaardige en evenwichtige wijze worden herverdeeld. Zeker in een economische sector moet hierop nauwlettend worden toegekeken. Wanneer het evenwicht bij de herverdeling in een economische sector wordt verstoord, geeft dit onmiddellijk aanleiding tot het scheeftrekken van de concurrentieverhoudingen.

De huidige werking van het Participatiefonds gaat deze richting uit. Het leeuwendeel van de beschikbare kredieten wordt, bewust of onbewust, gepompt in achtergestelde leningen voor werklozen of de zwakke economische sector binnen de KMO's. De bestaande en rendabele bedrijven zien slechts een kwart van de middelen, die zij inbrachten in het Participatiefonds, via gewone achtergestelde leningen, obligatieleningen of participaties terugvloeden naar hun sector, terwijl de overheid eigenlijk niet eens weet of de geïnvesteerde gelden op lange termijn rendabel zullen zijn. Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen dat deze ondernemers klagen over het groeiend aantal zelfstandigen dat zich, met overheidssteun, in hun sector komt vestigen.

Wij weten uiteraard wel dat niemand graag betaalt, maar men zou in dit geval dringend een aantal beleidscorrecties moeten aanbrengen om te vermijden dat de gevestigde zelfstandigen en de KMO-sector in een onhoudbare concurrentiepositie worden gedrongen. Beleidscorrecties op het vlak van de informatie en de administratie zouden al heel wat kunnen verhelpen.

Onze zelfstandigen dragen zwaar bij om vaderschap te leven te houden. Daartegenover staat dat zij slecht zijn ingelicht over de mogelijkheden die het Participatiefonds hen kan bieden bij de uitbouw van hun onderneming. De informatiecampagne heeft vruchten afgeworpen bij de werklozen, maar is blijkbaar niet met dezelfde intensiteit gevoerd bij de gevestigde zelfstandigen en KMO's. Hoe valt het anders te verklaren dat er tot op heden slechts 17 participaties en 24 obligatieleningen werden goedgekeurd? Vandaar ook de wanverhouding tussen de gewone achtergestelde leningen en de achtergestelde leningen voor werklozen, namelijk 1 302 tegenover 7 533.

Inzake de administratie werd evenmin veel creativiteit aan de dag gelegd. Hoewel het Participatiefonds slechts twee jaar operationeel is, slaagde de bevoegde administratie er wonderwel in een woud van administratieve formaliteiten op te trekken. De formulieren stapelen zich op. Tot in den treure wordt er gevraagd naar de identiteit van de aanvrager, zijn curriculum vitae en de aard van de geplande activiteit. Bovendien moet elke aanvraag een onbegrijpelijk aantal diensten en personen passeren, vooraleer er een goedkeuring kan aan worden gegeven. Het bekomen van een gewone lening of een achtergestelde lening neemt in optimale omstandigheden 4 tot 5 weken in beslag. Wanneer er echter een of andere dienst een onduidelijkheid ontdekt in de administratieve warboel, belandt de aanvraag terug op de tafel van de kredietinstelling die de aanvraag indiende. De procedure moet dan helemaal opnieuw begonnen worden, zodat het dossier enkele maanden onderweg is.

Met een vereenvoudigde administratie en een gestructureerde informatiecampagne zou het Participatiefonds zeker zijn oorspronkelijke doelstelling kunnen verwezenlijken.

Ik hoop, mijnheer de minister, dat u snel het nodige zal doen om de bestaande KMO's via het Participatiefonds te stimuleren.

Ik wil u ook een aantal concrete vragen stellen.

Kunnen de ministers akkoord gaan met de idee om alle aanvragers van een achtergestelde lening voor werklozen te verplichten een voorafgaande spoedcursus te volgen?

Welke initiatieven zullen de ministers nemen om werklozen zonder aangepaste opleiding te begeleiden bij hun eerste stappen naar een zelfstandige beroepsactiviteit?

Welke initiatieven zal de minister van Middenstand nemen om de bestaande KMO's beter te informeren over de werking van het Participatiefonds?

Bestaan er reeds plannen om de werking van het Participatiefonds te vereenvoudigen, zodat er soepel kan worden ingespeeld op de verwachtingen van de KMO-sector?

Ik heb deze vragen reeds gesteld bij de bespreking van het besparingsplan en kreeg graag nu een antwoord. Hoe zal de financiering van het Participatiefonds in de toekomst verlopen? Kan de minister van Middenstand mij bijkomende inlichtingen bezorgen aangaande de financiering van het Participatiefonds door een lening van de Nationale Kas voor beroepskrediet en aangaande de beperking van de staatstoelagen zoals bepaald in het besparingsplan? Wie zal de verliezen van het Participatiefonds dekken en hoe zal de continuïteit van dit Fonds in de toekomst worden gewaarborgd? (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Buchmann.

De heer Buchmann, minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, de vragen van senator Meyntjens betreffende het Participatiefonds nopen mij ertoe een weinig uitleg te geven over de werking van dit fonds, dat uit twee luiken bestaat, een luik voor de werklozen, enerzijds, en een voor de gewone zelfstandigen, anderzijds.

De financiering van de twee luiken gebeurt door twee verschillende departementen. Het luik werklozen wordt gefinancierd door het departement van Arbeid en Tewerkstelling. Het luik van de klassieke participaties wordt gefinancierd door het departement van Middenstand. De bedoeling van het Participatiefonds in bedrijven die over onvoldoende kapitaal beschikken, de mogelijkheid te geven hun kapitaal te reconstitueren of op een behoorlijk niveau te brengen. Het is nooit de bedoeling geweest met een nieuw systeem van leningen voor de dag te komen waarop een beroep zou kunnen worden gedaan voor om het even welk commerciële transactie of investering.

Wat de werklozen betreft, hebt u, mijnheer Meyntjens, gesteld dat alle werklozen die een aanvraag doen bijna vanzelf een positief antwoord zouden krijgen. In dit verband zou ik u een paar statistieken willen voorleggen. De cijfers gaan tot 31 maart 1986 en gelden voor ongeveer twee jaar activiteit van het fonds.

Op de 12 809 aanvragen van werklozen werden er 8 409 positief beantwoord, een kleine 70 pct. dus. Niet alles wordt dus goedgekeurd. Op die 8 409 toekenningen volgden 7 508 uitvoeringen; 778 toekenningen werden geannuleerd en 123 toekenningen zijn nog ergens onderweg; 7 508 uitvoeringen betekenen iets meer dan 60 pct. van de aanvragen. Dit wil zeggen dat men selectief wil optreden en dat men bij toekenning van die achtergestelde leningen rekening houdt met de mogelijkheden. Het behoorlijk aantal weigeringen wijst dus op selectiviteit bij de toekenning en dit om het risico zo klein mogelijk te houden.

Wie zelfstandig wordt, loopt bepaalde risico's en riskeert financiële tegenslag. Het fonds functioneert nog maar twee jaar. Deze periode is in feite te kort om tot representatieve cijfers te komen. Het aantal financiële tegenslagen dat in deze korte periode werd genoteerd, is geen juiste maatstaf. U weet ook, mijnheer Meyntjens, dat bij de klassieke verschaffing van leningen er het eerste jaar vrijwel geen financiële tegenslagen zijn. Ze beginnen zich te manifesteren in het tweede jaar en er komt een piek na het derde jaar. Wij zouden dus nog een jaar moeten wachten om te weten of er voor dit soort leningen van het Participatiefonds een abnormaal negatief saldo is.

Met het oog op de selectiviteit vereist men van degenen die in aanmerking komen, voldoende beroepskennis. Wellicht is er één lacune, namelijk het ontbreken op het ogenblik van opleiding en begeleiding. In die begeleiding was eerder wel voorzien. Het koninklijk besluit nr. 258 van 31 december 1983 bepaalde dat er een oplossing zou worden gegeven aan het probleem van de begeleiding van werklozen die een eerste stap zetten naar zelfstandige activiteit. Dat koninklijk besluit biedt bepaalde VZW's de mogelijkheid voor bepaalde bijstandprojecten werklozen aan te werven ten behoeve van kleine en middelgrote ondernemingen en van zelfstandigen.

Hierdoor wilde men de bijstand aan zelfstandigen en KMO's verstevigen om hun kansen op slagen te optimaliseren. Dit kan door het verstrekken van inlichtingen en diensten die tegemoetkomen aan alle

behoefden van de natuurlijke of rechtspersoon die een zelfstandige activiteit begint, wijzigt, omvormt of ontwikkelt. Deze behoeften kunnen van economische, administratieve en juridische aard zijn.

Voor de effectieve toepassing van genoemd koninklijk besluit is een uitvoeringsbesluit nodig. Dat werd niet uitgevaardigd wegens een bevoegdheidsconflict dat thans het voorwerp uitmaakt van een verzoekschrift tot nietigverklaring ingediend door het Waalse Gewest bij de Raad van State. Daar deze zaak nog aanhangig is, wachten wij op de beslissing van de Raad van State die, hoopt men, nog vóór het reces zal worden getroffen.

Naargelang van de uitspraak zullen wij initiatieven nemen voor de begeleiding. Volgens mij is begeleiding belangrijker dan opleiding. Een werkloze kan immers niet om het even welk zelfstandig beroep aannemen. Hij moet voldoen aan de reglementering ter zake, net zoals om het even wie die niet werkloos is en wil starten.

Begeleiding is belangrijk. Indien de beslissing van de Raad van State positief is, zullen wij onmiddellijk de nodige initiatieven nemen. Aldus zullen wij aan de gestelde vraag voldoen.

Ik vermeld nog even een paar andere statistieken over het klassieke onderdeel van het Participatiefonds.

Voor dezelfde periode werden 2370 aanvragen gedaan voor achtergestelde leningen, 1436 aanvragen werden positief beantwoord, meer dan 60 pct., voor een bedrag van 1 miljard 311 miljoen 184 000 frank. Ik zal de heer Meyntjens straks de nodige documentatie bezorgen.

Het is ook belangrijk erop te wijzen dat participatie als dusdanig bijna niet wordt gevraagd. De heer Meyntjens stelt voor om de zelfstandigen meer informatie over het Participatiefonds te geven.

Ik vraag mij af of er veel belangstelling bestaat voor participatie bij de honderdduizenden zelfstandigen, KMO's en KMI's. Tijdens diezelfde periode, tot 31 maart 1986, werden er slechts 29 participaties genomen. Hieruit vloeit voort dat onze zelfstandigen weinig of geen belangstelling hebben voor die vorm van financiering. Waarschijnlijk zijn zij te zeer gehecht aan hun zelfstandigheid om pottenkijkers te dulden.

Er is blijkbaar ook weinig belangstelling voor obligatieleningen. Er werden slechts 124 aanvragen ingediend.

De achtergestelde leningen kennen blijkbaar wel een redelijk succes.

De informatie zou best alleen worden verstrekt aan de bedrijven die ondergekapitaliseerd zijn. Dat is het doel van het Participatiefonds. Anders zouden wij een aantal bedrijven die niet ondergekapitaliseerd zijn aantrekken om goedkope leningen aan te vragen, want daar komt het op neer.

Ik vraag mij af op welke wijze wij dat zelf zouden kunnen doen. Volgens mij zouden de kredietinstellingen hun klanten beter moeten informeren en hen tijdig verwijzen naar het Participatiefonds dat voor sommige bedrijven een oplossing kan bieden voor kapitaalproblemen.

Wij zijn ervan overtuigd dat het mogelijk moet zijn de grote lacune weg te werken waarop de interpellant in zijn vragen betreffende de opleiding heeft gewezen. Wij hebben ter zake overleg gepleegd met onze collega van Tewerkstelling en Arbeid en indien de mogelijkheid ons wordt geboden, zullen wij alles in het werk stellen om die kwestie onmiddellijk op te lossen. Mocht dat niet het geval zijn, dan kan deze interpellatie misschien eens worden overgedaan in de Vlaamse Raad. De verantwoordelijkheden moeten dan immers worden gezocht in de Vlaamse executieve.

De heer Meyntjens. — Mijnheer de minister, u heeft nog niet geantwoord op mijn vraag betreffende de financiering van het Participatiefonds in de toekomst.

De heer Buchmann, minister van Middenstand. — Dat is me inderdaad ontgaan, gelieve mij daarvoor te verontschuldigen.

De financiering van het Participatiefonds zal gebeuren via de kredietinstellingen, met dien verstande dat het verschil in interest door de Staat zal worden bijgepast. Zo zal, indien de kredietinstellingen 7,5 pct. interest vragen en de gemiddelde interest die het Participatiefonds ontvangt 5 pct. bedraagt, de Staat 2,5 pct. bijpassen voor de financiering en 1 pct. voor de werkingskosten van het Participatiefonds die ten laste vallen van het beroepskrediet. Zoals u weet beschikt het Participatiefonds immers niet over personeel en wordt de werking waargenomen door het beroepskrediet mits een commissie van 1 pct. wordt betaald.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

INTERPELLATION DE M. BATAILLE AU MINISTRE DES FINANCES SUR « LES MODALITES D'AUGMENTATION DE LA TVA DANS LE SECTEUR DE LA CONSTRUCTION »

INTERPELLATIE VAN DE HEER BATAILLE TOT DE MINISTER VAN FINANCIEN OVER « DE WIJZE WAAROP DE BTW-VERHOOGING IN DE BOUWSECTOR ZAL WORDEN TOEGEPAST »

M. le Président. — Mesdames, messieurs, l'ordre du jour appelle l'interpellation de M. Bataille au ministre des Finances sur « les modalités d'augmentation de la TVA dans le secteur de la construction ».

Je vous propose d'attendre l'arrivée du ministre avant d'entendre l'interpellateur. (De minister van Financiën treedt de vergaderzaal binnen.)

De heer Van Grembergen. — Ik vraag het woord voor een beroep op het reglement, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Grembergen.

De heer Van Grembergen (beroep op het reglement). — Mijnheer de Voorzitter, ik ken de geheimen van dit huis niet volledig en nog minder die van de regering.

Bij het begin van deze vergadering werd geschorst wegens de afwezigheid van een lid van de regering. Daarnet was er tien minuten pauze.

Ik herinner me mijn schooltijd: telkens men van leraar veranderde, was er een *break*. Ik kan dit systeem aanvaarden in het Parlement maar welvoeglijkheidshalve zou dat kunnen worden medegedeeld, als dit het gevolg is van een reglementswijziging.

Ik heb alle begrip voor de regeling van de werkzaamheden en de moeilijkheden die daarmee gepaard gaan. Er mag evenwel niet worden overdreven.

Namens de Volksunie-fractie protesteer ik dus tegen de afwezigheid van de minister. (Applaus op de banken van de Volksunie.)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Eyskens.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil me verontschuldigen bij u en bij de leden van deze vergadering.

Mijn medewerkers hadden mij signaleerd dat de interpellatie was gepland voor 15 uur 30. Ik woonde een andere bijeenkomst bij waar ik telefonisch op de hoogte werd gebracht van de vorderingen van de agenda.

Hals over kop ben ik in mijn wagen « geduikeld » maar u kent het Brusselse verkeer. Ik heb vervolgens mijn dossier opgehaald.

Ik heb geen echte verontschuldiging en klop op mijn borst. Ik hoop dat dit incident zich niet zal herhalen.

De werkomstandigheden van ons allen zijn bijzonder moeilijk. U excuseer me nogmaals.

M. le Président. — La parole est à l'interpellateur.

M. Bataille. — Monsieur le Président, le gouvernement prévoit de porter de 6 à 17 p.c. la TVA sur la construction à dater du 1er août 1986. A cette date, beaucoup de futurs propriétaires qui ont entamé une construction auront donc à supporter une brusque et imprévisible augmentation de 11 p.c. sur tous les travaux restant à exécuter, ce qui peut entraîner, vous le devinez, monsieur le ministre, plusieurs centaines de milliers de francs d'augmentation et placer des ménages en réelle difficulté. Ce sera souvent le cas de jeunes couples qui édifient une première habitation, qu'elle soit commencée ou sur le point de l'être.

Mes questions, qui intéressent des milliers de Belges, sont les suivantes :

a) Pour une première habitation, dans le cas d'une habitation moyenne ou sociale, ne peut-on maintenir la TVA à 6 p.c. si les travaux ont été entamés, quel que soit leur stade d'avancement : permis de bâtir obtenu, prêt obtenu et gros œuvre adjugé, à tout le moins, par exemple ?

b) Il est prévu que la totalité des intérêts d'un prêt hypothécaire sera déductible lorsque la TVA passera à 17 p.c. — et ce pour compenser cette augmentation — mais cette mesure favorise essentiellement les revenus élevés, une déduction s'opérant sur la tranche la plus taxée,

alors que la TVA augmentée aura, par contre, pesé davantage proportionnellement sur les ménages aux revenus les plus faibles. Une correction à cette situation serait de maintenir la TVA à 6 p.c. sur la construction d'une première habitation destinée à servir de logement à une famille et ce jusqu'au montant de 4 millions maximum, par exemple; ce chiffre peut être revu.

c) En tout état de cause, comment se calculera la déduction fiscale — intérêt du prêt — des personnes ayant obtenu un prêt avant le 1er août 1986 mais dont les travaux de construction se poursuivent après cette date et seront donc, pour une part plus ou moins importante, taxés à 17 p.c.? La déduction sera-t-elle proportionnée à la valeur relative des travaux exécutés après le 1er août 1986?

d) Enfin, si la totalité des intérêts d'un prêt hypothécaire est déductible, opérera-t-on une distinction entre, d'une part, les prêts à remboursements constants dont les intérêts décroissent donc, au fil des ans en fonction du capital remboursé, et d'autre part, les prêts basés sur une assurance-vie, laquelle assure le remboursement du capital après que des intérêts calculés sur la totalité du prêt ont été payés chaque année jusqu'à l'échéance prévue? Dans cette dernière hypothèse, les intérêts déductibles sont évidemment plus élevés puisque non décroissants et s'étendant souvent sur une plus longue période. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — La parole est à M. Lepaffe.

M. Lepaffe. — Monsieur le Président, c'est avec beaucoup d'intérêt que j'ai écouté l'interpellation de M. Bataille. Les questions qu'il a posées sont pleines de pertinence, mais qu'il me soit permis de formuler, au moins, deux regrets.

Tout d'abord, l'interpellation elle-même prouve déjà que le plan d'assainissement, accepté avec enthousiasme par la majorité, pose de multiples questions et que les conséquences des réponses à ces questions peuvent être délicates pour certains d'entre nous qui figurent souvent parmi les moins privilégiés.

Par ailleurs, il me paraît évident que si les promesses électorales de tous les partis avaient été tenues, l'interpellation de M. Bataille n'eût pas été utile. Le programme électoral du PSC annonçait, en termes tout à fait formels, l'exigence du maintien de la TVA à 6 p.c. Il faut reconnaître que nous nous trouvons devant une situation opposée à celle qui avait été annoncée. Quelle que soit la sympathie que j'éprouve envers l'interpellateur M. Bataille, je dois regretter que son parti n'ait pas tenu ses promesses.

Enfin, le problème de la concertation me paraît essentiel. Depuis des mois, une concertation très filandreuse, très longue et délicate est censée avoir lieu dans le secteur de la construction.

Je voudrais dire ici clairement ce que je pense. Je ne nie pas que des mesures doivent être prises à certains moments. Ce qui m'inquiète, c'est de ne jamais voir de mesures globales, réfléchies, prenant en compte tous les aspects d'un problème.

On peut jouer avec la TVA, avec la déduction des intérêts et avec l'emploi. On peut oublier les conséquences financières favorables d'un essor de la construction, mais si une réelle concertation avec le secteur intéressé pouvait être menée et conduire à un véritable programme, nous nous éviterions des difficultés dans le futur. Je voudrais insister afin qu'une telle concertation ait lieu et débouche sur des solutions globales.

Ce que je reproche le plus au gouvernement, c'est de faire du ponctuel permanent. On ne peut résoudre les problèmes de cette façon. Par contre, en calculant, en envisageant et en prévoyant, il serait possible d'aboutir à des solutions beaucoup plus satisfaisantes pour tous.

Telles sont, monsieur le Président, les quelques observations que je tenais à formuler à l'occasion de cette interpellation.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Ooteghem.

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer de Voorzitter, het gebeurt niet vaak dat tegen een plan van de regering uit de regeringspartijen zoveel weerstand ontstaat. Vorige zondag hebben wij kunnen meemaken hoe duizenden betogers, vooral Franstaligen, in de grote lanen van Brussel geprotesteerd en gemanifesteerd hebben tegen het spaarplan van de regering. Vandaag maken wij een interpellatie mee van de heer Bataille, lid van de meerderheid, tegen de verhoging van 6 naar 17 pct. van de BTW in de bouwsector. Met een boutade zou ik kunnen zeggen: *la bataille continue.*

Ik ben erg geschrokken van de verklaring van minister Nothomb vandaag in de pers. Minister Nothomb durft ijskoud te beweren dat de BTW-verlaging voor de bouwnijverheid helemaal geen resultaat heeft gehad. Leeft hij misschien op de maan? Door zijn verklaringen slaagt

hij er telkens weer in onrust te zaaien in het land. Wat hij verklaarde, is manifest onjuist. De verlaging van de BTW voor de bouwnijverheid heeft wel resultaten gehad en heeft de activiteit in de bouwsector aangemoedigd. De statistieken bewijzen het. Wanneer minister Nothomb beweert dat dit niet waar is, vraag ik mij af waar hij zijn wetenschap vandaan haalt. Het is trouwens niet voor het eerst dat hij door onbesuisde verklaringen beroering verwekt waar dit niet nodig is.

Nadelig voor de bouwsector is precies het gebrek aan continuïteit in het beleid. Wanneer de BTW-tarieven in de bouwsector voortdurend worden verhoogd en verlaagd, alsof het petroleum-tarieven zijn, is het normaal dat onrust en onzekerheid ontstaan, ook bij de bouwheren. Zij twijfelen of zij zullen bouwen of niet en precies dit kan de bouwnijverheid missen als de pest.

Eén van de grote voordelen van de verlaging van de BTW in de bouw, was dat de bouwheer — een beetje conservatief uitgedrukt misschien, ik kan ook zeggen de kandidaat-bouwer — over minder liquide geld moest beschikken precies in de beginperiode. Wanneer achteraf de hypothecaire lening wordt terugbetaald, is een tegemoetkoming altijd wel meegenomen, maar deze heeft weinig invloed op de beslissing tot bouwen. Om deze beslissing te kunnen nemen, moet de kandidaat-bouwer immers voldoende geld in handen hebben om alle kosten te betalen die niet door de lening worden gedekt. Het resultaat van de verhoging van de BTW is dat de kandidaat-bouwer al onmiddellijk 250 000 à 300 000 frank meer nodig heeft dan enkele maanden voordien.

Bovendien is voor de investeerders, voor degenen die bouwen als investering en die geen hypothecaire lening nodig hebben — wij moeten elkaar toch geen Lijzabet noemen, mijnheer de minister van Financiën —, de verhoging van de BTW van 6 naar 17 pct. een zuivere verhoging van hun belasting. Zij zullen dan wel tweemaal overleggen of ze investeren in de bouwsector of niet want als ze geen hypothecaire lening hebben, speelt een maatregel op dit vlak geen rol in hun financiële planning.

Ingevolge dit spaarplan zal België voortaan opgescheept zitten met drie soorten BTW-tarieven in de bouw: 17 pct. in de nieuwbouw, 6 pct. in de vernieuwbouw zonder hypothecaire lening en 17 pct. in de vernieuwbouw met hypothecaire lening. Dit betekent, in tegenstelling met al de beloften en de eisen van de verschillende partijen en sectoren, opnieuw administratieve rompslomp: drie soorten tarieven, drie soorten klanten, drie soorten facturen. Voorts zullen er discussies ontstaan over wat nieuwbouw en wat vernieuwbouw is. De grenzen liggen vaak dicht bij elkaar. Een gedeelte van een gebouw kan worden afgebroken, een gedeelte bijgebouwd en een gedeelte kan worden vernieuwd. Wie zal de controle hierop uitoefenen? Hiervoor zal weer een heel leger ambtenaren nodig zijn. Wie zal controleren of de bouwheer een lening krijgt of niet? Moet de aannemer misschien nog een bediende erop nahouden om te controleren of de kandidaat-bouwer een lening zal krijgen of niet? U weet evengoed als ik dat wanneer men een lening heeft aangevraagd, men pas na vele maanden, soms zelfs nadat het gebouw er al staat, verneemt of de lening wordt toegekend. Wat moet er gebeuren als de lening niet wordt toegekend? Moet men een terugvordering vragen van de BTW, moet de aannemer dat allemaal bijhouden? Moet hij administrator zijn voor het departement van Financiën? Mijnheer de minister, u begrijpt wellicht dat er een hopeloze administratieve wirwar zal ontstaan wanneer die drie tarieven worden toegepast.

Zoals ik reeds zei, betekent het toepassen van de 17 pct. BTW in de bouw een verstoring van de continuïteit in de sector. Komt daarbij in hetzelfde spaarplan een vermindering van de dotaties voor de gewesten en de gemeenten, wat automatisch een vermindering van de bouwactiviteit tot gevolg zal hebben; komt daarbij, door de vermindering van de investeringen bij Openbare Werken — die ook in het spaarplan wordt vermeld — een nieuwe werkloosheid in de bouwsector.

De verhoging van 6 naar 17 pct. in de bouwsector is het verbreken van een verkiezingsbelofte van de meerderheidspartijen. De CVP en de PVV hebben uitdrukkelijk aan hun kiezers beloofd dat de belastingen niet zouden worden verhoogd. Mijnheer de minister, u moet mij, die een jarenlange ervaring heeft in de bouw, niet wijsmaken dat een verhoging van 6 naar 17 pct. geen verhoging is van de belastingen.

Mijn conclusie is, mijnheer de minister, dat dit spaarplan van een regering waartoe u behoort, voor de bouwsector een rampenplan is. De bouw is de barometer van onze economie. Wanneer de bouw failliet gaat, kan u bij het Internationaal Monetair Fonds het failliet van de NV-België aankondigen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Egemeers.

De heer Egemeers. — Mijnheer de Voorzitter, het is niet de eerste maal dat wij hier op de tribune komen wanneer een interpellatie in

verband met de bouw wordt gehouden. Bij mijn weten is het de derde minister van Financiën die moet antwoorden op een interpellatie betreffende de bouw.

Ik ben ook van mening, mijnheer de minister, dat er tijdens het overleg tussen de sociale partners en de regering dringend iets uit de bus moet komen.

Ik meen, dit geldt zowel voor de werkgevers als voor de werknemers, dat zij cliënten moeten krijgen opdat het akkoord dat eventueel uit de bus komt, zin zou hebben. Ik ben ervan overtuigd dat de BTW-verlaging, zoals ze werd toegepast tijdens de vorige regering, welkom was, hoewel ze misschien niet helemaal heeft gegeven wat ervan werd verwacht. Wie zou weigeren minder te moeten betalen voor een geleverd werk? Het was evenwel volgens mij niet de oplossing bij uitstek. We hebben dat ook gezegd, enkele jaren geleden, aan de toenmalige minister van Financiën De Clercq.

Er kunnen nog anderen middelen worden aangewend om de bouwactiviteiten te bevorderen. Over één middel althans wordt weinig gesproken of er wordt niet in dezelfde mate de nadruk op gelegd als op andere formules. De overheid zou namelijk leningen moeten toestaan tegen lage intrestvoeten. De huidige intrestvoet van zeven à negen pct. is nog te hoog. Er moet voor de sociale huisvesting een middel worden gevonden opdat de kandidaat-bouwers, in het algemeen jonge mensen, een huis kunnen verwerven tegen aanvaardbare voorwaarden. Vijftientig jaar geleden, ik heb het aangehaald in de commissie voor de Financiën, bedroegen de hypothecaire intresten ongeveer 5 à 6 pct. Een sociale woning kostte toen 500 000 frank. Vandaag bedraagt de kostprijs voor diezelfde sociale woning ruim 2 miljoen. Tot nu toe bedraagt de intrest voor de hypothecaire lening nog 9 pct. en dat geldt voor de hele looptijd van de lening, namelijk twintig jaar. Het is dus van minder belang dat elk jaar een gedeelte van de intrest mag worden afgetrokken van het belastbaar inkomen, omdat die intrest voor een groot deel het gezinsbudget van de ontleners bepaalt. Het is dus van belang dat leningen tegen aanvaardbare rentevoeten worden toegestaan. Alle mogelijke praktische middelen moeten worden toegepast.

Het probleem wordt ook beïnvloed door de onzekere economische toestand. Dit gegeven geldt voor heel West-Europa. Wij moeten dus alle mogelijke middelen aanwenden om de werkgelegenheid in de bouwsector te bevorderen.

Maar hoe meer ik dit dossier onderzoek, hoe meer ik word gesterkt in de overtuiging dat een van de laatste kansen erin bestaat leningen toe te staan tegen lage intrestvoeten. (*Applaus op de socialistische banken.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Eyskens.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Mijnheer de Voorzitter, de bouwsector is economisch en sociaal een heel belangrijke sector. Hij is arbeidsintensief. Hij heeft al een hoge prijs betaald aan de crisis. Tienduizenden personen hebben er hun werk verloren.

Ik sluit mij aan bij al de leden die hun zorg hebben uitgesproken over de gang van zaken in de bouwsector. Ik meen dat wij niet mogen vervallen in overdreven eenzijdigheid en de zaken niet zo moeten voorstellen alsof enkel en alleen een BTW van 17 pct. de bouwsector keldert en enkel en alleen een BTW van 6 pct. de bouwsector kan redden.

De heer Van Ooteghem. — Onder andere.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — De problemen van de bouwsector zijn grondig structureel. De regering heeft aan het u welbekend studiebureau, McKinsey, gevraagd om de structurele aspecten van de crisis in de bouwsector bloot te leggen, zowel wat vraag als aanbod betreft.

Tot het begin van de jaren 70 werden er in België iets meer dan zeventigduizend woningen per jaar gebouwd. Dat is teruggevallen tot minder dan twintigduizend, sommige jaren zelfs tot vijftienduizend à zestienduizend per jaar. Men heeft ons land in grote mate volgebouwd, niet alleen met woningen maar ook met allerlei andere gebouwen. Er was de betonwoede.

De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op

Men heeft ook grote woonkazernes gebouwd binnen het raam van de sociale woningbouw. Men dacht dat het toen in was de mensen te laten wonen in schuiven, dertien hoog. Zij staan momenteel leeg en zijn reeds aan het verkrotten.

De heer Egelmeyers. — Waar, mijnheer de minister?

De heer Seeuws. — Privé-appartementsgebouwen die moeten worden verkocht, maar geen sociale appartementen.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Ik ken er in elk geval die de grootste moeite hebben om gevuld te raken. Men heeft niet alleen zeer veel gebouwd in de jaren 60 tot halverwege de jaren 70. De statistieken wijzen uit dat ook de bouwkosten kolossaal zijn gestegen, met ongeveer 60 pct. meer dan de index. Dat heeft ook voor een stuk, in hoofde van de bouwheer, de vraag geremd. Daarbij komt dat in een klein land als België de grond bijzonder duur is. Daarbij komt ook de oliecrisis die de mensen heeft teruggebracht van de rand van de steden naar de binnenstad. Dat heeft trouwens geleid tot zeer prijzenswaardige initiatieven van stadskernvernieuwing. Er is ook de onzekerheid, reeds vermeld door de heer Egelmeyers en andere sprekers, die weegt op de actieve bevolking. Men vraagt zich af of men het volgende jaar nog wel werk zal hebben en hoe men een hypotheeklening kan afsluiten indien men geen werkzekerheid heeft enzovoorts. Dat zijn de essentiële structurele elementen die de bouwcrisis verklaren. Ik ben ervan overtuigd dat zelfs met een BTW-nultarief de bouwsector niet plots uit zijn as zal verrijzen. Wel integendeel.

De heer Van Ooteghem. — Proberen, mijnheer de minister, proberen!

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Wij hebben het geprobeerd, mijnheer Van Ooteghem, en wij moeten daar genuanceerd over oordelen.

Wat is er gebeurd sedert 1983? Het eerste genummerde koninklijk besluit was een besluit houdende verlaging van de BTW van 17 naar 6 pct. Op verzoek zelf van de bouwsector, alle partners, zowel werkgevers als werknemers, verenigd zijnde rond de tafel, werd ons op het hart gedrukt van de 6 pct.-voet een tijdelijke maatregel te maken ten einde een stimuleringseffect tot stand te brengen. Men heeft ons gevraagd de periode kort te houden. Het genummerde besluit van de heer De Clercq had als einddatum 31 december 1983. Men verwachtte toen wonderen. Die zijn niet geschied. In de herfst 1983 is er weer een ronde tafel gehouden waar onze gesprekspartners nogmaals vroegen de maatregel te verlengen, maar ook weer beperkt in de tijd.

De regering heeft dan toegezegd om de BTW-regeling van 6 pct. te verlengen tot op het einde van 1985, dus weer eens met twee jaar. Wij hebben gewacht op resultaten, die echter niet aantoonbaar waren. Net vóór de verkiezingen — dat was dus zeer goed uitgekend — heeft de bouwsector opnieuw een verlenging gevraagd. De regering wilde de volgende legislatuur niet nodeloos bezwaren en heeft dus de maatregelen verlengd eerst tot op het einde van april en daarna tot op het einde van juli 1986.

Mijnheer Van Ooteghem, uw opmerking over de verklaring van minister Nothomb als zou de verlaging van de BTW geen invloed hebben gehad op de bouwsector, is onjuist. Ik meen te weten dat minister Nothomb vooral gereageerd heeft op de situatie in zijn provincie, Luxemburg.

De heer Van Ooteghem. — Die provincie is niet representatief voor België.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Er is een verschil tussen de verschillende gewesten. In het Vlaamse land blijkt de woningbouw er iets beter aan toe te zijn sedert anderhalf jaar. Ik kan u de cijfers van de heer Geens ter zake verschaffen. In het Vlaamse Gewest werden in 1980 ongeveer 12 000 woningen gebouwd tegenover 8 000 drie jaar voordien. Dit is een verbetering. In Wallonië is de woningbouw echter gedaald tot 5 000.

Ik kan het argument echter ook omkeren. De BTW-verlaging tot 6 pct. gold zowel voor Vlaanderen als voor Wallonië en toch constateren wij in Vlaanderen een zeer lichte opleving en in Wallonië een totale stagnatie en zelfs een verdere afbrokkeling.

De heer Van Ooteghem. — Een stijging met 50 pct. is toch geen lichte herleving.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — U moet de cijfers van dichtbij bekijken, mijnheer Van Ooteghem. Indien men zeer diep gevalen is, is een opleving met 50 pct. niet moeilijk. Hieruit volgt dat de verlaging van de BTW, vermits ze een verschillend effect heeft in Vlaanderen en Wallonië, niet de alleenzalmakende maatregel is.

De heer Van Ooteghem. — Het federalisme is de oplossing!

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Anders zou er geen verklaring zijn voor het feit dat de woningbouw in Vlaanderen wel toegelaten is en in Wallonië niet.

De heer Egelmeers. — In Wallonië is de markt volledig gesatureerd, maar dat is onze zaak niet.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Ook in Vlaanderen is er sprake van saturatie. Er moeten nog andere factoren zijn, dieper liggend en van meer structurele aard, die wegen op de bouwsector.

De heer Van Ooteghem. — In Luxemburg gaat men natuurlijk naar het Groothertogdom met zijn geld!

De heer Eyskens, minister van Financiën. — In Vlaanderen zeker niet?

In Vlaanderen worden wij meer dan in Wallonië geconfronteerd met het verschijnsel van de versnelling van de woningbouw in het vooruitzicht van het beëindigen van de maatregel. Ik ben er niet van overtuigd dat die versnelling zal aanhouden.

Ik heb nog een tweede algemene opmerking bij wijze van inleiding.

M. Lepaiffe a dit que nous devions absolument nous concerter avec le secteur.

Cette concertation est en cours. Pas plus tard qu'hier matin, j'ai reçu le patronat et les syndicats et je leur ai expliqué les mesures arrêtées à Val-Duchesse.

J'ai, bien entendu, souligné qu'il n'était pas question d'augmenter les enveloppes budgétaires en termes de dépenses fiscales supplémentaires, et qu'il fallait s'en tenir aux chiffres fixés. J'ai ajouté que j'étais toutefois disposé à envisager, avec mes fonctionnaires, des modalités à caractère technique si on pouvait prouver que certaines formules sont inacceptables.

Ook de heer van Ooteghem heeft daarop gewezen. Men heeft inderdaad de aandacht gevestigd op een aantal technische bezwaren, die wij momenteel aan het onderzoeken zijn. Zo moet de bepaling van « vernieuwbouw » duidelijk onderscheiden worden van de bepaling van « onderhoudswerken » en van « herstelwerken ». Tussen de drie gewesten bestaan er zelfs verschillende bepalingen van deze drie concepten. Ik geef graag toe dat dit niet eenvoudig is. Misschien komt er binnen een paar dagen reeds een formule uit de bus die iedereen kan voldoen.

De heer Van Ooteghem. — Of ongenoegen verwekken!

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Ik wil nog eens wijzen op de fixatie ten aanzien van die 17 pct. BTW. Ik vind dat percentage ook hoog, zelfs te hoog. Ook ik vind zoals u dat in België mensen en dingen te zwaar worden belast en dat in het algemeen alle belastingen hier, zowel de directe als de indirecte, te hoog zijn. Alle cijfers bewijzen dit en ik kan even verwijzen naar het jongste rapport van het Internationaal Muntfonds waarin dit dik in de verf wordt gezet. Alle belastingen zijn te hoog in ons land. De Belgen betalen te veel belastingen.

De heer Van Ooteghem. — Als de minister van Financiën dat zelf toegeeft...

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Natuurlijk, u verwacht van mij toch een openhartige verklaring. Mijnheer Van Ooteghem, men moet echter logisch en coherent blijven. Wie A zegt, moet B zeggen. Om de belastingdruk te verlagen moet eerst het overheidstekort worden teruggeschoefd. Dat is het A van het ABC. Daar is de regering mee bezig. U hebt verwezen naar de talrijke huilkoren die nu opgaan in alle windrichtingen om te protesteren tegen het besparingsplan. Het besparingsplan van 195 miljard is echter een *minimum minimum*. Acht pct. van het BNP is nog veel te veel. Wij zullen het overheidstekort nog verder moeten terugschroeven. Het Internationaal Muntfonds heeft er, voor het eerst in een lyrische ontboezeming — wat niet zijn gewoonte is — op gewezen dat elke baby in dit koninkrijk geboren sedert 1980, op zijn hoofd een openbare schuld draagt van 5 miljoen. Ik prijs mij zalig dat mijn jongste kind geboren is in 1977 en niet in 1980, anders was hij geboren met 5 miljoen op zijn kop.

De heer Van Ooteghem. — Hij zou misschien beter in een « republiek » geboren zijn.

De heer Eyskens. — Mijnheer Van Ooteghem, het probleem van het overheidstekort is de kern van de kwaal. Het overheidstekort moet dus

eerst worden aangepakt. Als ik de jongste dagen naar u en zovele anderen luister en dan de som maak van alles wat gecontesteerd wordt en verklaard wordt onaanvaardbaar te zijn, dan vallen die 195 miljard besparingen terug op 80 miljard, 70 miljard, 60 miljard en volgens sommigen op 0 miljard. Dan krijgt men in het jaar 2000 een openbare schuld van 20 000 miljard in plaats van 5 000 miljard en dan komen wij in Zuid Amerikaanse vaarwaters terecht. Is dat een perspectief voor ons land, is dat het perspectief van verantwoordelijke politieke mensen, is dat het perspectief voor onze jeugd? Ik geloof het niet.

De heer Van Ooteghem. — Mijnheer de minister, welke partij is sinds de bevrijding aan de macht in België? Uw partij! Zij is daarvoor verantwoordelijk.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Mijnheer Van Ooteghem, u moet mij daarmee niet in verlegenheid brengen. Ik zeg vaak en graag dat alle beleids mensen in ons land daarvoor verantwoordelijk zijn sedert geruime tijd. Deze beleids mensen worden trouwens gedragen door de publieke opinie. Op een freudiaanse wijze werd sedert het uitbreken van de crisis in 1973 het objectieve verarmingsproces afgewenteld op vaders Staat die er thans helemaal berooid aan toe is.

Ik kom terug tot het probleem van de bouwsector. Omwille van de sanering van de overheidsfinanciën is het nodig en onvermijdelijk ook te snoeien in de openbare werken. De kredieten zijn teruggebracht tot 64 pct. Hoe kan zo iets geen invloed hebben op de bouwsector? Hoe wil u besparen zonder dat de bouwsector, waarvan een belangrijk segment gespecialiseerd is in overheids werken, daar de gevolgen van aan den lijve ondervindt? Dat kan toch niet. U kunt niet tegelijkertijd wit en zwart zeggen; u kunt niet terzelfder tijd naar voor en achterover buigen. Het is evident dat de vermindering van het overheidstekort en van de staatsuitgaven nare gevolgen heeft voor de bouwsector. Wij hebben daarvoor geen alternatief, tenminste als wij ook willen snoeien in de begroting van Openbare Werken. En waarom zouden wij dat niet doen? U kent allemaal in uw eigen arrondissement voorbeelden van openbare werken waarvan het economisch en sociaal nut bijzonder betwistbaar is.

Voor de privé-woningbouw vind ik die 17 pct. inderdaad aan de hoge kant. Maar mag ik u toch in dit verband een statistiek voorlezen? In België bedraagt de BTW 17 pct., in Denemarken 22 pct., in de Duitse Bondsrepubliek 14 pct., in Frankrijk 18,6 pct., in Engeland 23 pct., in Luxemburg 12 pct., in Nederland 19 pct., in het Verenigd Koninkrijk 15 pct. en in Italië 2 pct. Enkel Italië heeft een lage BTW-aanslagvoet in de bouw. Alle andere landen zitten ongeveer op hetzelfde peil als België. Nochtans zijn er grote verschillen in de gang van zaken in de bouwsector tussen België en de andere geciteerde landen. Wat mij terugbrengt tot mijn eerste conclusie, namelijk dat de crisis in de bouwsector wel degelijk van structurele aard is.

Qu'a décidé le gouvernement à Val-Duchesse?

Conformément à ses promesses, il a opté, suite à l'analyse de McKinsey et d'autres consultants, pour une mesure à caractère structurel.

De plus, alors que la TVA, par effet dérivé, vient surtout en aide au constructeur, la formule adoptée favorise directement le maître de l'ouvrage, le ménage qui souhaite construire, par un système de déduction importante des charges d'intérêt échelonnée sur dix ans, déduction qui est de 100 p.c. la première année, sur base d'un prêt hypothécaire fixé à deux millions mais augmenté en fonction de la dimension familiale.

C'est là, monsieur Bataille, l'aspect social du système élaboré par le gouvernement puisqu'il est tenu compte des personnes à charge.

Il existe également dans ce système un deuxième aspect à caractère social qui n'est peut-être pas apparu clairement.

D'après la décision du gouvernement — je viens de déposer l'article concerné, pour avis, au Conseil d'Etat —, la déduction des charges d'intérêt se fera après imputation sur le revenu cadastral, ce qui signifie que les gens qui ont un revenu cadastral modeste pourront déduire un montant d'intérêts beaucoup plus important que ceux dont les revenus cadastraux sont élevés.

Il s'agit bien d'une autre dimension sociale, puisque vous voudrez sans doute considérer que la dimension familiale est aussi, par essence, sociale.

Il me semble donc que le système est bon. Il subsiste cependant quelques problèmes à caractère technique que nous avons soulevés hier, à la réunion avec le secteur de la construction. Je pense, par exemple, au problème de la nécessaire accélération de la fixation du revenu cadastral pour que le système puisse s'enclencher.

Je crois que, fondamentalement, une solution en termes de déduction des charges d'intérêt est préférable à une réduction du taux de la TVA.

Bien entendu, si nous en avons les moyens budgétaires, je serais favorable à une réduction de la TVA à 6 p.c. et à un large régime de déduction des charges d'intérêt et du principal.

Quant à ce dernier, vous n'ignorez pas qu'il est évidemment maintenu en tant que déduction fiscale à condition que la maison construite ait un caractère modeste ou social.

La solution du gouvernement peut être critiquée dans ses aspects purement techniques, mais elle peut difficilement l'être dans ses aspects sociaux.

Hier deel ik de mening van collega Egelmeers die in de commissie een interessant wetsvoorstel heeft ingediend om de rentevoeten te subsidiëren...

De heer Egelmeers. — Niet subsidiëren, mijnheer de minister.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — ... of althans via het systeem van het alimenteren van een fonds goedkoper hypotheaire leningen te krijgen.

Geachte collega, wij zullen die discussie niet heropenen. Ik vraag mij af of dit wel tot de bevoegdheid van het nationaal Parlement behoort en niet eerder tot die van de gewestparlementen. Veel aspecten moeten te berde worden gebracht in de raden. Ik ken gewesten die een zeer dynamisch beleid hebben gevoerd inzake het toekennen van premies, wat goede gevolgen heeft gehad voor de bouwactiviteiten.

De heer Van Ooteghem. — Dat zijn gewesten die nu zonder geld zitten.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Daar heb ik het aantsonds over. Ik wil graag even mijn redenering ten aanzien van de heer Egelmeers afmaken.

Er is één belangrijk nieuw feit. Sedert een klein jaar is er een serieuze daling van de rentevoeten. Reken maar eens uit wat het voor een bouwheer of een « bouwvrouw » betekent een hypotheeklening te kunnen afsluiten tegen 7 pct. of minder, daar waar voor kort 12, 13 of 14 pct. werd gevraagd. Reken maar eens uit wat een vermindering van 5 pct. rentelast per jaar op een som van 2 miljoen, over vijftien à twintig jaar, als voordeel betekent.

Dat is de essentiële relancemaatregel van de bouw. Het geld zal goedkoper worden en blijven.

De heer Egelmeers. — Dat bevestigt wat ik vraag.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Volgens mij is uw initiatief op het ogenblik achterhaald door de feiten, gezien de daling van de rentevoeten. Indien de rentevoeten per ongeluk opnieuw het hoge peil van nauwelijks een jaar geleden zouden bereiken, kunnen wij uw initiatief opnieuw ter hand nemen. Nu lijkt het mij echter niet verantwoord.

Wij hopen dat de rentevoeten verder zullen blijven dalen. Dat kan voor zover de internationale geldmarkten dat mogelijk maken. De berichten uit de Verenigde Staten zijn op het ogenblik iets minder gunstig, want daar stijgen de rentevoeten opnieuw. De rentevoeten kunnen ook slechts dalen voor zover het Parlement de regering helpt bij het verminderen van haar beroep op de Belgische kapitaalmarkt.

De heer Van Ooteghem. — Er zijn hier niet veel aanwezigen.

De heer Eyskens, minister van Financiën. — U is hier aanwezig, en ik hoop dat u de regering zal steunen ten einde haar honger te stillen zodat minder een beroep moet worden gedaan op de Belgische kapitaalmarkt. Dat kan uiteindelijk alleen mits het overheidstekort wordt vermindert.

U hebt allusie gemaakt op een andere belangrijke maatregel, de regeling van de facturen van de sociale woningbouw die vanuit de gewesten en de twee nationale maatschappijen op de tafel van de regering zijn terechtgekomen, en wel bij de minister van Financiën.

Alle financiële operaties zijn geschied met staatswaarborg en de regering moet deze staatswaarborg honoreren. Een optelsom van al wat in het verleden is gebeurd, geeft — naargelang van de intresthypothese — afgerond 250 miljard.

Mijnheer Van Ooteghem, dit is meer dan de facturen van Cockerill-Sambre en KS samen, waarover u talrijke interventies hebt gehouden toen ik minister van Economische Zaken was.

De heer Van Ooteghem. — Er werd ook een verkeerd beleid gevoerd inzake de sociale woningbouw, die in ons land gewoon onbetaalbaar was. Wanneer men én de grondprijs, én de woningbouw zelf, én de intrestlasten, én de wet-Brunfaut samenvoegt, kostte een sociale woning 6 miljoen. Hoe wil men dan nog sociale woningen bouwen?

Weet u dat wij nog aan het betalen zijn voor de noodwoningen die na de oorlog 1914-1918 werden opgetrokken?

De heer Eyskens, minister van Financiën. — Wat is dan de oplossing? De financieringsformule was toch buitengewoon gunstig. De faktuur getuigt daarvan. De nationale maatschappijen ontleenden op de kapitaalmarkt tegen de marktrente op relatief korte termijn — acht, tien à vijftien jaar — en de lokale maatschappijen, meestal intercommunales, betalen terug op zesenzestig jaar. Kunt u een gunstiger regime vinden? Neen! Na de explosie van de sociale woningbouw kwam de « implosie » van de financiële situatie van de betrokken maatschappijen. Het was een superfailiet!

Wat hebben wij nu gedaan? Van de nood een deugd makend, hebben wij onderhandeld met de gewestelijke executieven. Vóór veertien dagen werd een akkoord bereikt en ik hoop dat het zal stand houden want het is van groot belang. Het is trouwens een goede regeling. De Gewesten nemen 55 pct. voor hun rekening, de nationale Staat 45 pct. Nochtans had de centrale regering, krachtens de wet van 5 maart 1984 betreffende de lasten van het verleden, een veel striktere houding kunnen aannemen. Ik ga niet beweren dat wij « tracteren », maar wij nemen toch 87 miljard voor onze rekening van de hoofdsom die aan de Staat verschuldigd is, uitgesmeerd over een periode gaande van heden tot het jaar 2010-2015.

Op verzoek van de gewesten hebben wij zelfs aanvaard ten einde de herstructurering van de twee nationale maatschappijen te vergemakkelijken dat zij voortaan leningen zullen mogen uitschrijven vrijgesteld van de voorheffing. Dit is een innovatie en daarvoor is ook een wetswijziging noodzakelijk. Deze is trouwens opgenomen in de programmawet die wij hopelijk volgende week bij het Parlement zullen indienen.

Ik meen dat dit goede oplossingen zijn die het mogelijk moeten maken dat onze gewesten uiteindelijk worden bevrijd van het zwaard van Damocles, *in casu* de instorting van de sociale woningbouw, om opnieuw een beleid van promotie van sociale woningen te kunnen voeren, maar dan uitsluitend onder verantwoordelijkheid van de executieven en uitsluitend met regionale middelen. Niemand zal betwisten dat de sociale woningbouw een regionale bevoegdheid bij uitstek is.

Je voudrais répondre maintenant aux questions précises posées par M. Bataille.

La déductibilité des charges d'intérêt comporte, ainsi que je l'ai déjà souligné, une dimension sociale évidente par l'imputation au revenu cadastral et par le fait qu'on tient compte de la composition des ménages.

En ce qui concerne le taux de TVA de 6 p.c. applicable à la rénovation, j'exprime une certaine réserve en raison de difficultés à caractère technique. Il s'agit d'éviter tout double emploi. Comment s'assurer que quelqu'un qui rénove sa maison grâce à un prêt hypothécaire ne bénéficie pas également d'un taux de TVA de 6 p.c.? Bien que mes fonctionnaires estiment que ce problème est difficile à résoudre, j'espère que nous trouverons une solution techniquement valable. Du choc des idées jaillit la lumière! Nous pourrions éventuellement axer la réduction de la TVA sur cet aspect de la construction, secteur à haute intensité de main-d'œuvre, en vue de promouvoir l'emploi.

Il doit évidemment être mis fin à toute insécurité.

Vous avez posé une question au sujet du régime provisoire de déduction des charges d'intérêt. Ce régime qui a expiré en avril, puisque aucune loi ne l'a prorogé, était moins affiné que celui que nous avons élaboré, car il ne tenait pas compte de la composition familiale et n'avait donc aucune dimension sociale.

Le nouveau régime envisagé par le gouvernement sera applicable rétroactivement. En effet, le projet de loi prévoit que ce système serait applicable aux prêts hypothécaires conclus dès le 1er mai 1986. Par conséquent, même si la loi n'est votée que le 31 juillet, le 20 septembre ou le 15 octobre, grâce à sa rétroactivité, ce nouveau régime donnera confiance dès à présent à ceux qui veulent construire.

Le système précédent reste valable pour les prêts conclus avant le 31 avril 1986, à savoir : les intérêts d'emprunts hypothécaires sont déductibles des revenus du contribuable à concurrence de 200 000 francs, soit 100 000, 60 000 et 40 000 francs déductibles respectivement les première, deuxième et troisième années qui suivent la conclusion du contrat d'emprunt.

Ik meen daarmee te hebben geantwoord op de belangrijkste vragen en besluit met een samenvatting van wat de regering zich voornemt te doen om de bouwsector te steunen.

Premièrement, la déduction des charges d'intérêt que nous estimons être, ainsi que je viens de l'expliquer, une mesure à caractère structurel.

Deuxièmement, un taux de TVA modalisé, dont une TVA de 6 p.c. applicable pour la rénovation ou pour des travaux comparables, ce qui constitue également une aide et un soutien importants.

Nous avons élaboré une troisième mesure, dont la presse ne parle pas mais qui est néanmoins extrêmement utile : en cas de transfert d'un bien immobilier, le remboursement des droits d'enregistrement interviendra si le bien est cédé endéans une période de cinq ans et non plus de deux ans, comme la loi le prévoit actuellement. Cela est de nature à promouvoir la mobilité des biens immobiliers, qui est nécessaire dans notre pays.

La quatrième mesure vise au règlement des charges du passé en matière de logements sociaux, afin de permettre aux Régions de pratiquer à nouveau une politique en ce domaine.

Wij stellen zeker geen mirakels voor want die zijn onmogelijk.

De problemen van de bouwsector zijn zeer uitgesproken structureel. Verwacht niet te veel van de Staat : hoe meer u van de Staat verwacht, hoe meer de Staat u onverhoeds pakt op fiscaal gebied.

De bouwsector moet, via en dank zij overleg tussen de partners conclusies trekken. Wij hebben de bouwsector uitdrukkelijk gevraagd om voorstellen te doen inzake de vermindering van de bouwkosten. Hoe wil je dat de mensen bouwen als de bouwkosten zo hoog zijn ?

De bouwsector moet initiatieven nemen op het vlak van de rationalisering, het inbrengen van nieuwe en moderne technologieën in de bouwactiviteit enzovoort.

Gunstige financieringsformules zijn nodig. Zij hoeven niet noodzakelijkerwijs over de Staat te lopen, maar kunnen via de normale marktmechanismen tot stand worden gebracht. Wij verwijzen in dit verband naar buitenlandse voorbeelden. Daarvan wordt werk gemaakt.

De activiteit in de bouwsector is altijd welkom. Wij zijn bijzonder bekommerd om zijn problemen. De regering doet haar best om ze op te lossen binnen een financiële marge die onoverschrijdbaar is. Voor het overige moet de sector in harmonie met zijn samenstellende bestanddelen proberen er het beste van te maken.

Van de Belg wordt gezegd dat hij is geboren met een baksteen in zijn buik. Laten wij hopen dat die baksteen blijft bestaan en niet terecht komt in een andermaal bijkomend gesubsidieerde steenverbrijzelaar...

De heer Egelmeers. — De baksteen moet worden verkocht !

De heer Eyskens, minister van Financiën. — ... en dat de baksteen groter en groter wordt zodat de Belg opnieuw zin krijgt in een huis met een tuintje, laten we echter niet in romantiek vervallen. Er zijn ten andere niet meer zoveel terreinen beschikbaar in ons land.

De regering moet veeleer de klemtoon leggen op de vernieuwbouw en op de strijd tegen de verkrotting en de verspilling van woonruimte die in België per persoon in kubieke meter « woonlucht » uitgedrukt één van de hoogste van Europa is.

Het wooncomfort laat echter bijzonder veel te wensen over in vergelijking met Nederland, Zwitserland en Duitsland. Er blijft dus op dat stuk nog zeer veel te doen en het gaat om activiteiten die zeer arbeidsintensief zijn. Daaraan wil de regering ook een extra steun verlenen.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

INTERPELLATIE VAN DE HEER VAN IN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN INSTITUTIONELE HERVORMINGEN EN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN, OPENBAAR AMBT EN DECENTRALISATIE, OVER « DE STAND VAN ZAKEN EEN JAAR NA HET HEIZEL-DRAMA »

INTERPELLATION DE M. VAN IN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES REFORMES INSTITUTIONNELLES ET AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTERIEUR, DE LA FONCTION PUBLIQUE ET DE LA DECENTRALISATION, SUR « L'ETAT DE LA SITUATION UN AN APRES LE DRAME DU HEYZEL »

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Van In tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Institutionele

Hervormingen en tot de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, Openbaar Ambt en Decentralisatie, over « de stand van zaken één jaar na het Heizel-drama ».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, een jaar na het Heizel-drama meenden wij er goed aan te doen de verantwoordelijke ministers een overzicht te vragen van de besluiten die zij uit de tragische gebeurtenissen in het Heizel-stadion hebben getrokken. De verantwoordende nota is in die zin opgemaakt. Het is dan ook met enige ergernis dat wij, nadat de vraag tot interpellatie was ingediend, waarin een aantal opmerkingen waren geformuleerd, hebben vastgesteld dat niemand het nuttig heeft geoordeeld de door enkele personen weliswaar geïmproviseerde herdenkingsplechtigheid bij te wonen. De persorganen, ook zij die worden verondersteld de regering trouw te zijn, hebben met grote ergernis melding ervan gemaakt dat personen die speciaal naar Brussel waren gekomen om eer te betuigen aan de slachtoffers en meer speciaal aan hun eigen familieleden, zelfs niet in het Heizel-stadion werden toegelaten. Bloemen noch kransen heet het voor de slachtoffers van de Heizel. De burgemeester neemt zelfs de telefoon niet op. De houding is : wij hebben op het ogenblik andere katten te geselen. Ik veronderstel, mijnheer de minister van Binnenlandse Zaken, dat u de verantwoordelijken toch wel enigszins hebt geïnterpelleerd, zoals uw interpellatie het zou doen, en dat u op dit vlak niet alleen ten aanzien van een aantal personen de verontschuldiging van deze gemeenschap zult aanbieden, maar ook aanduiden op welke manier u de verantwoordelijken hebt terechtgewezen.

Ik vat deze interpellatie aan met de meeste schroom. Ik zal pogen de sereniteit, die deze gegevens eisen, zoveel mogelijk te respecteren.

Men zal zich herinneren dat het jaar 1985 niet alleen een verkiezingsjaar was maar ook getekend werd door een reeks zeer pijnlijke, de gemeenschap schokkende gebeurtenissen. Er waren de parapolitieke aanslagen van zich communistisch noemende cellen, er waren daden van onnoemelijk banditisme met een hele reeks slachtoffers, ook zeer jonge, en er waren de treurige gebeurtenissen op de memorabele zonnige avond van 29 mei 1985 die zich in Brussel en omstreken zo aangenaam aankondigde en die op hoogst dramatische dissonanten is geëindigd.

Het is niet de bedoeling hier het onderzoek, waarvan de conclusies onder voorzitterschap van onze huidige collega Collignon werden samengebracht, over te doen. Wel moet ik om het kader van deze interpellatie te schetsen een samenvatting geven van de conclusies zoals ze in het Kamerverslag worden beschreven. Merkwaardig genoeg heb ik in het geheel van de teksten, die ik ter zake heb geraadpleegd, de beste samenvatting gevonden in het orgaan van het onafhankelijk syndicaat van de politie. Ik bespaar u de voorlezing van deze samenvatting. Grosso modo zijn deze conclusies de volgende : allereerst is er de wijze waarop de Engelse supporters, de *hooligans*, het land zijn binnengekomen en in staat waren een begin van terreur op te leggen. Ten tweede, is er de verantwoordelijkheid van de organiserende groepen : enerzijds de voetbalbond, anderzijds de Europese Voetbal Liga, de UEFA. Vervolgens is er een cascade van verantwoordelijkheden die werden gelegd bij de ordehandhavers onder wie moeten worden vermeld de burgemeester van Brussel, de rijkswacht, de politiekorpsen, de minister van Binnenlandse Zaken niet uitgesloten.

De bedoeling van mijn interpellatie is een jaar na de feiten na te gaan in welke mate drie heel speciale onderwerpen van bezorgdheid geëvolueerd zijn. Allereerst is er zonder twijfel onze bezorgdheid voor de slachtoffers en hun nabestaanden en voor de gekwetsten bij het Heizel-drama. Ten tweede, is er de verantwoordelijkheid, het ter verantwoording roepen, en de organisatie van de toekomstige verantwoordelijkheden voor al wie het aanbelangt. Tenslotte en niet in het minst is er de wijze waarop wij op moreel en materieel vlak moeten handelen om een herhaling van dergelijke gebeurtenissen te vermijden.

Mijnheer de Voorzitter, ik begin mijn vraagstelling met het laatste door mij zoëven genoemde onderdeel : de lering die we uit de gebeurtenissen van de Heizel moeten halen en de voorzorgen die we worden verondersteld, via de verantwoordelijke instanties, te doen nemen.

Ik onderscheid daarin een aantal aspecten, namelijk de menselijke aspecten, de bijdrage van de mensen in het geheel, al of niet georganiseerd, naast de infrastructurele aspecten, en wel de wijze waarop via de bestaande structuren, gebouwd of niet gebouwd, een toeloop van mensen wordt georganiseerd, in toom gehouden. Vervolgens heb ik nog enkele organisatorische beschouwingen in verband met de wijze waarop men, naargelang de samenloop van mensen gebeurt met minder of meer winstogmerken, op een verschillende manier dient op te treden.

Ten eerste, inzake het aantal menselijke aspecten, meen ik te weten, mijnheer de minister, dat de gebeurtenissen van de Heizel op het ogenblik aanleiding hebben gegeven tot het opmaken, voor zover mij bekend, van twee rapporten. In de pers lezen we dat er een

veiligheidshandleiding zou zijn opgesteld in verband met het gebruik van voetbalstadions en dat tegelijkertijd, waarschijnlijk ook door de zorgen van het departement van Binnenlandse Zaken, een rapport is opgemaakt in verband met de wijze waarop men een reeks gebeurtenissen, zoals deze van de Heizel, moet benaderen en welke conclusies men eruit moet trekken.

Ik wens nu iets op te merken, maar graag doe ik het niet. Het heeft trouwens met het Heizel-drama niets te maken. Ik heb de indruk, mijnheer de Voorzitter, dat een aantal gespecialiseerde korpsen op het ogenblik kampen met een zeer diepe malaise. Dat is aan allerlei oorzaken te wijten. Wij zouden u — andere interpellanten hebben het reeds gedaan — een indrukwekkende opsomming kunnen geven van feiten, van conflicten die zich in de korpsen van de politie, van de rijkswacht en van Landsverdediging hebben voorgedaan. Wij zullen u deze enumeratie besparen. Ik kan er slechts uit afleiden, tenzij men vlucht in de irrealiteit, dat een aantal van deze mensen op elk echelon, van het laagste tot het hoogste, worden geconfronteerd met moeilijkheden die zij klaarblijkelijk niet de baas kunnen.

Ik heb ook de indruk dat de politiek van onze opeenvolgende regeringen daaraan niet vreemd is. Ik neem ook aan dat de wijziging in de maatschappelijke verhoudingen daarop invloed hebben gehad. Dit neemt niet weg, dat is nog gebleken uit de nabehandeling van het Heizel-drama, dat een diepgaande malaise in de verschillende korpsen moet worden vastgesteld en dat wij individueel en collectief, en zeker als verantwoordelijke wetgever, er alle belang bij hebben na te gaan wat precies de oorzaak van deze malaise is en, wat belangrijker is, op welke manier men deze toestand kan verhelpen.

Ik meen trouwens dat men in het kader van het algemeen veiligheidsbeleid ook aan wetenschappelijk onderzoek heeft gedacht en aan een universiteit de opdracht heeft gegeven om een aantal gegevens als onderdeel van een groter perspectief, te behandelen. Ik hoop dat de budgettaire hakbijl hier niet van die aard zal zijn dat dit onderzoek wordt bemoeilijkt, maar dat wij er integendeel zullen mogen op rekenen dat een staf van deskundigen, niet alleen de kans krijgt doch ook de medewerking vindt, om het fenomeen te benaderen en te pogen een oplossing te vinden.

Er zijn, met andere woorden, na het Heizel-drama, een aantal humane aspecten die men niet onder paragrafen, niet onder woorden kan brengen en waarvan men alleen kan vermoeden dat zij voortvloeien uit een toestand waarvan wij alleen de grote contouren kunnen schetsen.

Dit neemt niet weg dat het samenstromen van veel personen ter gelegenheid van bepaalde activiteiten een risico inhoudt en de verantwoordelijke ordehandhavers voor een zware uitdaging stelt. Het is natuurlijk, dat is de jongste weken nog eens gebleken, veel gemakkelijker politieel op te treden ten opzichte van een kleine groep georganiseerde of minder georganiseerde betogers. Het is echter veel moeilijker de passende maatregelen vooraf uit te werken voor het geval er zich moeilijkheden voordoen : door een explosie van aanwezigheid van een explosie van fenomenen, gepaard gaande met een explosie van banditisme of van erge terreurdaden.

Op elk echelon, moet aan de verschillende korpsen preventieve instructies worden gegeven. Deze regel heeft men tot nu toe niet altijd nageleefd. Ik heb de indruk dat men tot nu toe de diverse afgescheiden heterogene werkende korpsen te veel als een manoeuvre-massa heeft beschouwd en te weinig als personen die ook tegen een menselijke taak moeten opgewassen zijn. Dat is misschien een element, mijnheer de minister van Binnenlandse Zaken, dat zou kunnen helpen om de malaise, waarop wij hebben gezinspeeld, te bestrijden.

Ik meen dan ook dat de politiemann, de rijkswachter, het lid van de gerechtelijke politie, het lid van elk politieel korps op een andere manier moet worden bekeken dan alleen maar als iemand die als taak heeft repressief op te treden. Persoonlijk geloof ik in de mogelijkheid dat de betrokkenen kunnen worden gerecruteerd en opgeleid in die zin dat zij positief een bijdrage kunnen leveren tot een grotere en betere harmonische werking van de maatschappij.

Ik stel vast, ik heb er daar even op gealludeerd, dat een aantal verenigingen eigenlijk niets liever wensen dan een herwaardering van het ambt van hun leden : een materiële herwaardering op het gebied van bezoldigingen, vergoedingen, vakantie en uurregelingen, maar vooral een morele herwaardering opdat zij in staat zijn aan de uitdagingen van de moderne tijd tegemoet te komen.

De fenomenen die wij hier trachten bloot te leggen, hebben gelukkig geen lokaal of nationaal karakter maar zijn van internationale aard. Zij zijn grensoverschrijdend. Elke gemeenschap wordt geconfronteerd met dit tweevoudige probleem, het samenkomen van grote volksmassa's ter gelegenheid van bepaalde gebeurtenissen, enerzijds, en het inspielen hierop van de verantwoordelijken, met name de politie, anderzijds. Dat is mijn derde vaststelling.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, zoals de apostelen in de hof van olijven is ook de Vice-Eerste minister in slaap gevallen.

De heer Van In. — Wees gerust, collega, ik houd hem goed in het oog.

Wij moeten dan ook nagaan in welke mate er aan dit grensoverschrijdend karakter van het gebeuren gevolg wordt gegeven door overleg, door samenwerking en door het opvangen van dezelfde noden en toestanden zowel op het preventieve vlak als op het curatieve. Mijnheer de Vice-Eerste minister, u en uw collega's van de regering en van andere regeringen hebben in de Europese of de Atlantische context een zeer speciale opdracht. Het zou zeer nuttig zijn indien men uit het Heizel-drama van vorig jaar ook op internationaal vlak de voor de hand liggende conclusies zou trekken.

Mijn vierde vaststelling heeft nauwelijks iets met het Heizel-drama als dusdanig te maken. Om een of andere reden, waarvan ik de precieze oorzaak niet ken, schijnen er zich nu meer en meer grote concentraties van mensen voor te doen, niet alleen bij sportmanifestaties, maar ook bij muzikale happenings en bij toeristische of andere gebeurtenissen.

De heer Luyten. — Zoals onderwijsbetogingen.

De heer Van In. — Ik laat betogingen van min of meer partijpolitieke aard hier nog buiten beschouwing. Ik stel enkel vast dat in ons land en in de hele wereld de neiging om met veel mensen op een bepaalde plaats en onder bepaalde omstandigheden samen te komen, groter is geworden. Dit beantwoordt mijns inziens aan een nieuw sociologisch fenomeen : wij zijn tengevolge van de evolutie van onze maatschappij allen eenzame mensen geworden, maar op een of ander ogenblik willen wij uit deze eenzaamheid uitbreken en komen wij in groten getale samen te Torhout, Werchter of Vorst-Nationaal om uiting te geven aan een of ander collectief gegeven.

Ik heb de indruk dat onze overheid zoals steeds dit fenomeen niet anticipeert, maar er integendeel achterna hinkt. De samenkomsten in Limburg destijds, die toch maar een gevolg waren van samenkomsten in andere landen, waren voor de politie en ambtelijke diensten klaarblijkelijk een volslagen verrassing. Men had toen nooit een concentratie van zoveel mensen op één plaats verwacht. Men had bovendien ook nooit verwacht dat zo een concentratie van vooral jonge mensen met een zekere levensfilosofie zou leiden tot uitwassen, die in de pers werden besproken en zelfs gerechtelijke gevolgen kenden.

Mijnheer de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, wat ik vandaag wil aantonen, is dat wij de feiten niet mogen blijven achterna hinken. Wij moeten de rijpheid van geest hebben om bepaalde evoluties te voorzien, zodat men op elk vlak, op elk echelon waar dergelijke fenomenen zich kunnen voordoen of accenten zich manifesteren, klaar is om de uitwassen, de uitpattingen, de bedreigingen ten aanzien van levens en goederen te bestrijden. Als we de reeks van zondagen en feestdagen met volkstoeloop nagaan, is het aantal conflictmomenten eigenlijk gering. Het Heizel-drama is een uitzondering op de regel. Het zou echter kunnen dat door het verleggen van accenten, door de aanwezigheid van bepaalde elementen, door welke oorzaak ook, het risico van een conflictsituatie bij dergelijke volkstoelopen veel groter wordt, wat schadelijk kan zijn voor mensen en goederen. Tot daar enkele menselijke aspecten in verband met de gebeurtenissen op de Heizel op 29 mei 1983.

Een volgende reeks aspecten heeft te maken met infrastructuur. Zij kunnen gebouwd of niet gebouwd zijn. Een grote volkstoeloop is perfect mogelijk op een plaats die daar ruimtelijk niet voor is ingericht. Ik heb de indruk dat sommigen de neiging hebben precies oorden op te zoeken die daar niet voor uitgerust zijn. Mijnheer de minister, u zult met dit fenomeen rekening moeten houden en vooruitziend moeten zijn. Vermits het samenkomen van mensen, althans ongewapend, door de Grondwet gewaarborgd wordt, zult u in staat moeten zijn om deze samenloop van mensen op een behoorlijke manier op te vangen en zult u er moeten voor zorgen dat degenen die voor deze opvang moeten instaan, op hun taak voorbereid zijn. Als men spreekt over de samenkomst van mensen, denkt men aan de opvang en de evacuatie. Ook deze aspecten verdienen grote belangstelling. Ik geef slechts één voorbeeld. Wij hebben altijd de roem hoog gehouden dat wij op het stuk van treinvervoer de « spoorleggers » van het Europese spoorwagennet zijn geweest. Weet u dat in 1986, in de huidige stand van zaken, een treinbestuurder nog altijd niet in staat is om radio-telefonisch contact te krijgen met de buitenwereld wanneer zijn voertuig in beweging is ? Als men weet welke risico's een treinbestuurder of andere verantwoordelijken van de vervoermaatschappij lopen bij zowel kleine als grote reizen, is het dan verantwoord dat zij niet beschikken over communicatiemogelijkheid met de buitenwereld ? Hoe kunnen zij in die omstandigheden ongelukken verhelpen ?

Naar aanleiding van het transport van personen ter gelegenheid van volkstoelepen hebben wij herhaaldelijk meegemaakt dat mensen — men noemt hen supporters — meenden te moeten amok maken, treinstellen vernielen of beschadigen, medereizigers molesteren en zo verder. Geeft u zich rekenschap van de verantwoordelijkheid waarvoor de begeleiders en de bestuurder van de voertuigen worden geplaatst wanneer zulke feiten zich voordoen tijdens de reis en zij niet in staat zijn daarop onmiddellijk te reageren, bijvoorbeeld door het oproepen van ordediensten of andere diensten om een einde te maken aan de feiten en de verantwoordelijken te identificeren? Aangezien dikwijls heel wat tijd verloopt tussen de gebeurtenissen en het opmaken van het proces-verbaal is het meestal onmogelijk te achterhalen wie voor de feiten verantwoordelijk was.

Ik geef dit enkel als voorbeeld om u duidelijk te maken dat wij bij de organisatie van het vervoer naar en de evacuatie van bepaalde volkstoelepen niet bij machte zijn op de gebeurtenissen in te spelen.

Als laatste element in deze reeks van humane aspecten wil ik erop wijzen dat wij een onderscheid moeten maken tussen de verantwoordelijkheid van inrichters die een volkstoeleop organiseren met het doel winst te maken — denken wij aan de Europese Voetbalbond die de wedstrijd op de Heizel organiseerde — en de verantwoordelijkheid van de inrichters die mensen op toevallige wijze op de been brengen om ideologische of caritatieve redenen. Dit onderscheid wordt te weinig gemaakt.

Na de reeks van humane aspecten met lessen ter zake en voorzorgen die zouden moeten worden genomen, kom ik tot een tweede onderdeel, de verantwoording en de verantwoordelijkheid.

Ik heb reeds gewezen op het feit dat onze politiekorpsen te kampen hebben met een zeer grote malaise. Ik zal dan ook de laatste zijn om een tuchtonderzoek, sancties of wat dan ook te vragen voor degenen die openlijk blijk geven van het bestaan van die malaise. Ik ben de mening toegedaan dat de organisatie, of liever de reorganisatie van de politionele diensten en de tuchtonderzoeken die het gevolg zijn van voorvallen, zoals die op de Heizel, in een positief perspectief moeten worden gezien. Zij moeten, met andere woorden, worden beschouwd als een middel om toestanden, die in bepaalde korpsen heersen, te verhelpen en bijdragen tot een betere organisatie en een goede samenwerking tussen de verschillende korpsen.

Iets anders is het op het gebied van het administratieve onderzoek. Er moet een zeer rigoureuze houding worden aangenomen ten opzichte van de inrichtende verenigingen en de overheid, op elk niveau, de minister en ook het bestuur van de deelnemende clubs en supporters niet uitgesloten.

Het is niet omdat men zich hier makkelijk onder de paraplu kan verschuilen dat het onderzoek niet ten gronde zou gebeuren.

Ik kan niet aanvaarden dat inrichtende verenigingen, overheden op elk niveau, deelnemende clubs, hun bestuur en supporters in het administratief onderzoek niet voor hun verantwoordelijkheid zouden worden geplaatst ten aanzien van wat op 29 mei 1985 op de Heizel gebeurde.

Hiermee bedoel ik niet dat alle clubs uit Groot-Brittannië de toegang tot ons grondgebied moet worden geweigerd wanneer blijkt dat één club uit dat land hier amok heeft gemaakt.

Men moet integendeel zeer selectief zijn. Daarbij kunnen criteria worden uitgedacht om wie hier welkom is, en zich ook als gast gedraagt, op te vangen.

Naast het tuchtonderzoek en naast de administratieve consequenties, blijven nog de strafrechtelijke gevolgen.

Deze interpellatie is óók gericht tot de minister van Justitie. Ik heb respect voor de scheiding van de machten. Ik weet dat de onderzoeksrechter, mevrouw Coppieters-'t Wallant, op het ogenblik nog steeds met een onderzoeksoverdracht is belast. Ik neem ook aan dat de minister op dit terrein geen uitleg mag verstrekken vermits dat behoort tot de soevereine plicht van de onderzoeksrechter. Toch zijn er elementen die wel uitleg vergen.

Eén van de benaderingswijzen is het uiteindelijk in beschuldiging stellen van personen die als verantwoordelijk kunnen worden aangeduid.

Op het ogenblik wordt er op verschillende niveaus gediscussieerd over de gedragswijze die door de instanties moet worden gevolgd tegenover de vreemdelingen die bij de rellen waren betrokken.

Eigenlijk is de vraag : waar zal de berechting gebeuren, in Groot-Brittannië of hier ?

Als de berechting in Groot-Brittannië gebeurt, zullen er problemen rijzen in hoofde van de personen die een schadeclaim hebben en zullen we ook moeten aanvaarden dat de berechting volgens Angelsaksisch recht zal geschieden.

Gebeurt de berechting hier, dan zullen de verdachten moeten worden uitgeleverd door Groot-Brittannië. Dat betekent dat onze instanties, en ook de minister van Justitie, moeten mededelen welke houding ter zake werd aangenomen en of de uitlevering al dan niet wordt gevraagd. Zo ja, werden de stappen daartoe reeds gezet, en is men op de hoogte van de niet-onbelangrijke proceduremoeilijkheden die de uitlevering van een rechtsonderhorige uit Groot-Brittannië meebrengt ?

Naast de strafrechtelijke aspecten blijven er nog het geheel van maatregelen, reglementen, verordeningen en inspecties om nieuwe incidenten te voorkomen.

Ik heb reeds allusie gemaakt op het bestaan van het rapport « Veiligheidshandeling nopens het gebruik van voetbalstadions ». U en uw diensten, mijnheer de Vice-Eerste minister, hebben inspanningen gedaan om in ons land de kwaliteit van een aantal stadions te inspecteren en ze waarschijnlijk ook een soort kwaliteitslabel te geven. Het interesseert ons te vernemen hoever men met dit onderzoek is gevorderd.

U hebt begrepen dat ik deze interpellatie niet heb beperkt tot alleen de toegankelijkheid of de veiligheid van de voetbalstadions maar ze heb uitgebreid tot alle plaatsen waar grote massa's mensen samenkomen. Men moet zorgen voor begeleidende maatregelen en voorzieningen ten einde de samenkomst, de bereikbaarheid en de evacuatie zo vlot en rimpelloos mogelijk te laten verlopen.

Op dat vlak hebt u een zeer speciale opdracht in het departement. Ik hoop te vernemen dat u dit als dusdanig opvat.

Mijn reeks vragen bestaat, zoals al werd gezegd, uit drie delen : het humane aspect, de verantwoording en het leggen van de verantwoordelijkheid en tenslotte — niet het minst belangrijke — de houding ten opzichte van de slachtoffers.

De heer Egelmeers, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Wij hebben kennis genomen van het besluit van 30 augustus 1985 dat, merkwaardig genoeg, pas verscheen in het *Staatsblad* van 15 november 1985. Het besluit geeft aan de slachtoffers en de nabestaanden gedurende één jaar — ik heb begrepen tot 1 december van dit jaar — de tijd om een dossier in te dienen en een vergoeding aan te vragen.

Ik meen een onderscheid te moeten maken tussen de slachtoffers van eigen bodem en de andere, doorgaans Italiaanse supporters van Juventus. Ik heb de indruk dat men ten opzichte van de buitenlandse slachtoffers veel attenter is geweest dan ten opzichte van eigen mensen. Dat is nogmaals gebleken ter gelegenheid van de interviews bij de herdenking van de gebeurtenissen op de Heizel van einde mei jongstleden. Een aantal mensen die een echtgenoot, broer of zoon hadden verloren, bleven in het ongewisse. Heel wat, zelfs zwaar gekwetsten werden helemaal niet ingelicht nopens hun rechten en aanspraken. Dit onderdeel is allicht ietwat subjectief, maar het zou nuttig zijn te vernemen of het gegrond is. Mocht dit het geval zijn, dan moet alsnog een inspanning worden gedaan om deze mensen te begeleiden. Er moet uiteraard een dossier worden opgemaakt voor de diensten van het ministerie van Volksgezondheid. Uiteindelijk moeten de nodige documenten worden verzameld om de schade te rechtvaardigen. Mag ik u nog eens vragen, mijnheer de minister van Binnenlandse Zaken, dit niet uit het oog te verliezen ?

Wanneer door bepaalde instanties geld wordt ingezameld om de slachtoffers te helpen, mag men de hulp niet beperken tot één categorie. Ik ken de gegevens niet over de al dan niet zwaar gekwetsten van het Heizel-drama. Ik veronderstel dat sommigen als gevolg ervan volledig of gedeeltelijk werkonbekwaam zijn. Heeft men eraan gedacht om ook een deel van de fondsen te gebruiken voor vergoedingen aan die families die het moeilijk hebben, eerder — en ik betwist hun aanspraken niet — dan ze alléén voor te behouden aan de gezinnen die een dodelijk slachtoffer betreuen ? Wij hebben kennis via parlementaire vragen van de bedragen die door Groot-Brittannië werden ter beschikking gesteld. Ik heb de indruk dat alleen de gezinnen met een dodelijk slachtoffer een vergoeding hebben ontvangen.

Ik vraag zeer uitdrukkelijk dat, ten eerste, als er een onderscheid bestaat tussen slachtoffers uit het buitenland en van eigen land, men dit zo spoedig mogelijk ongedaan maakt. Ten tweede, vraag ik dat men bijzonder aandacht zou besteden aan de ernstig gekwetsten na het Heizel-drama. Ook vraag ik dat men blijft informatie geven aan alle categorieën van personen die erbij betrokken waren. Het ware nuttig — het moet mogelijk zijn meer dan een jaar later — dat een globaal overzicht wordt gegeven van het aantal en het soort slachtoffers, ingedeeld in buitenlandse en Belgische slachtoffers. Tenslotte vernemen wij graag welke vormen van materiële en morele bijstand — inbegrepen elke vorm van informatie — voor alle categorieën van personen werden georganiseerd.

Ziedaar, in een poging om deze zaak zeer sereen te behandelen, een aantal vragen die aan de bevoegde ministers mochten worden gesteld.

Wij menen dat, hoe pijnlijk de gebeurtenissen van 29 mei 1985 ook waren, zij toch nog het voordeel hebben dat wij hierdoor verplicht worden over sommige zaken grondig na te denken en de nodige gevolgtrekkingen te maken. Wij hopen dat deze interpellatie u en vele anderen zal doen nadenken. De minister van Binnenlandse Zaken, die op vele terreinen wordt geconfronteerd en die in de regering — de vorige en de huidige — dikwijls in discussie wordt gesteld, kan een deel van zijn blazen oppoetsen door hier vandaag duidelijk te zeggen welke conclusies hij heeft getrokken uit het Heizel-drama en uit te leggen hoe hij zijn eigen verantwoordelijkheid en die van zijn ondergeschikten heeft op zich genomen. Wij vernemen ook graag hoe men de fenomenen, die ik gepoogd heb te schetsen, in de toekomst passend zal begeleiden. Kan de minister van Binnenlandse Zaken ons ook mededelen of de verschillende maatregelen die nu worden aangekondigd omtrent de veiligheid van de burger, de preventieve menselijke begeleiding zullen kunnen verzekeren?

Mijnheer de minister, ik zou u dank weten mocht uw antwoord in die zin zijn opgevat. Dit zou ons dan ontslaan van de noodzaak een motie in te dienen. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Nothomb, Vice-Premier ministre.

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, de la Fonction publique et de la Décentralisation. — Monsieur le Président, effectivement, l'année 1985 a été dramatique sur le plan de la sécurité. L'interpellateur a rappelé l'expérience sans précédent que nous avons vécue en matière de terrorisme — il a évoqué les CCC — et de grand banditisme, ainsi qu'avec le drame du Heysel, qualifié par le Premier ministre de « grand malheur qui s'est abattu sur notre pays ».

Un an après, il est utile de réfléchir encore aux événements qui se sont déroulés et aux réactions qui les ont accompagnés. Il convient de voir si l'on en a tiré des leçons et si l'on a préparé des changements. Nous ne pouvons nous borner à espérer que pareil drame ne se renouvellera pas; nous devons organiser la prévention.

De gebeurtenissen in het Heizel-stadion op 29 mei 1985 hebben helaas aangetoond tot welk zinloos geweld en tot welke tragische gevolgen het gedrag van sommige aanwezigen bij massa-bijeenkomsten kan leiden. Vanuit deze pijnlijke ervaring, die de hele publieke opinie heeft geschokt, wenst de geachte senator te vernemen welke maatregelen zijn genomen om de herhaling van dergelijke incidenten bij massa-bijeenkomsten zoveel mogelijk te voorkomen.

Wat betreft de aspecten die onder de bevoegdheid ressorteren van het departement van Binnenlandse Zaken, kan ik het geachte lid — in vijf punten — het volgende antwoorden :

Daarna zal ik het antwoord van de minister van Justitie lezen.

Ik moge er allereerst aan herinneren dat de primaire verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de deelnemers aan een massa-bijeenkomst berust bij de organisatoren, die alle vereiste maatregelen moeten nemen opdat de deelnemers vreedzaam en veilig de manifestatie kunnen bijwonen.

L'honorable sénateur a souligné le caractère particulier que présente la responsabilité de la sécurité lors de manifestations organisées sur une base commerciale, c'est-à-dire pour lesquelles un droit d'entrée est demandé aux participants.

De openbare overheden hebben de algemene taak in te staan voor het behoud, en, zo nodig, het herstel van de openbare orde, en zij hebben dus een belangrijke rol te vervullen bij massa-bijeenkomsten. Naargelang van de omvang en het impact van de bijeenkomst, kunnen diverse openbare overheden en diensten verplicht zijn actief op te treden. Daarbij doet zich dan ook het probleem voor van de coördinatie en de taakverdeling. Om deze coördinatie optimaal te doen verlopen, heb ik de omzendbrief van 7 oktober 1985 doen verschijnen, die opgenomen is in het *Belgisch Staatsblad* van 11 oktober 1985.

Met deze omzendbrief, die een aanvulling inhoudt van de ministeriële circulaire van 30 september 1920, heb ik aan alle betrokken overheden kennis gegeven van de nieuwe onderrichtingen inzake de handhaving van de orde ter gelegenheid van grote volkstoeelopen.

Il ne s'agit pas d'un changement radical de la pratique existant depuis 1920, mais d'une adaptation à la lumière des expériences, y compris celle des événements dramatiques que nous avons vécus.

Deze onderrichtingen specificeren de rol van de diverse overheden en leggen in het bijzonder de nadruk op de organisatie van de coördinatie tussen de betrokkenen.

Aangezien de gemeentelijke overheden de eerste verantwoordelijken zijn inzake ordehandhaving, dient het initiatief tot coördinatie in eerste instantie uit te gaan van de burgemeester, die bij de coördinatievergaderingen in het bijzonder de politiediensten, de rijkswacht, de hulpdiensten en de organisatoren moet betrekken. Er is ook gestipuleerd dat van de coördinatievergaderingen een proces-verbaal wordt opgesteld dat binnen de 24 uur aan alle deelnemers moet worden gezonden. Van dat ogenblik af draagt elke deelnemende overheid de verantwoordelijkheid inzake de uitvoering door haar diensten van wat werd gepland en beslist.

Vous vous souviendrez que l'une des critiques émises l'an dernier était précisément que la coordination s'était faite sur une base informelle, selon la tradition en vigueur dans notre pays, sans aucune trace écrite laissée aux organisateurs, de sorte que les dispositions convenues pouvaient être contestées.

De omzendbrief bepaalt verder de rol van de diverse overheden, buiten de lokale besturen, met name van de arrondissementscommissaris, de provinciegouverneur, de minister van Binnenlandse Zaken en de gerechtelijke overheden.

Ik kan bevestigen dat sedert de publicatie van deze omzendbrief de daarin bepaalde procedure werd gevolgd, met name voor de massa-bijeenkomsten met nationaal karakter, en dat zij voldoening heeft gegeven.

Non seulement les services des autorités compétentes ont prêté une grande attention à la procédure préconisée par cette circulaire, mais il en a été de même pour les organisateurs de manifestations commerciales, sportives ou autres, comme nous en avons connu deux, tout récemment à Bruxelles. Des recommandations ont été faites pour renforcer le service d'ordre des organisateurs en vue d'éviter l'intervention des forces de l'ordre. Nous avons, chaque fois, enregistré de bons résultats.

Ten tweede, specifiek met betrekking tot massa-bijeenkomsten in voetbalstadions, mag ik verwijzen naar de oprichting, bij beslissing van de Ministerraad van 5 juli 1985, van een gemengde inspectiecommissie voor de voetbalstadions van eerste afdeling. Deze inspectiecommissie werd samengesteld uit vertegenwoordigers van het departement van Binnenlandse Zaken en van elk van de gemeenschappen, vertegenwoordigers van de Belgische voetbalunie en de liga van voetbalclubs, en uit deskundigen van politie en rijkswacht. De commissie had tot taak vóór 15 augustus van het vorig jaar alle stadions, waar wedstrijden van eerste afdeling gespeeld worden, te inspecteren en aanbevelingen te doen aan het gemengd ministerieel comité. De gemengde inspectiecommissie heeft een ontwerp « veiligheidshandleiding voor voetbalstadions » uitgewerkt, dat 14 dagen geleden goedgekeurd werd, door voornoemd gemengd ministerieel comité.

Dit lastenboek bevat een gedetailleerde beschrijving van de voorwaarden waaraan de stadions zouden moeten voldoen, op het stuk van :

- de toegangen van het stadion;
- de accommodaties voor de toeschouwers;
- de annexe voorzieningen en de bewegwijzering;
- de geluidinstallatie, de elektrische installaties en de gasinstallaties;
- de brandweervoorschriften;
- het onderhoud van de installaties;
- de taken van de organisatoren, van de administratieve overheden en van de ordediensten voor en tijdens de wedstrijd.

Deze veiligheidshandleiding mag dus worden beschouwd als een concrete en gedetailleerde catalogus van maatregelen en voorzieningen in de voetbalstadions, zowel qua infrastructuur als qua organisatie van de wedstrijden. Ik kan bevestigen dat deze handleiding globaal werd goedgekeurd door het gemengd ministerieel comité in vergadering van 23 mei 1986. In afwachting dat die handleiding bij koninklijk besluit zal worden bekrachtigd, zal het lastenboek door middel van een omzendbrief aan de bevoegde overheden en organisatoren bekend worden gemaakt. Er is voorzien dat de uitvoering van de voorgestelde maatregelen kan worden gespreid over een periode van zes tot acht maanden, rekening houdend met hun financiële invloed.

Tenslotte werd beslist dat de opdracht van de gemengde inspectiecommissie, die zeer verdienstelijk werk heeft geleverd, wordt vernieuwd voor het seizoen 1986-1987, zodat zij de opvolging van haar aanbevelingen kan verzekeren.

Met dit document van de commissie is in elk geval een precieze beschrijving van de toestand van de voornaamste voetbalstadions gegeven en is de basis gelegd voor hun systematische aanpassing aan de optimale eisen van veiligheid.

Permettez-moi d'ajouter deux considérations à ce propos.

La première, c'est que la création d'une commission mixte regroupant les représentants des quatre exécutifs compétents — le gouvernement national et les trois exécutifs communautaires compétents en matière de sport — et les représentants des organisateurs, à savoir les fédérations de football, a été une méthode excellente, en ce sens qu'il n'y a pas eu des injonctions, mais que des recommandations ont été élaborées et discutées pendant un an à l'occasion de l'inspection des infrastructures et lors de la participation aux manifestations elles-mêmes, par un groupe mixte composé des responsables du maintien de l'ordre — le ministère de l'Intérieur — les responsables du sport — les représentants des communautés — et les organisateurs des manifestations sportives — les ligues professionnelles et l'Union belge.

C'est dans cet esprit d'ailleurs que nous ne transformons pas immédiatement ce manuel pour la sécurité dans les stades en arrêté royal. Nous voulons d'abord envoyer les recommandations sous forme de circulaire pour pouvoir apprécier pendant quelques semaines ou quelques mois les réactions et déterminer les corrections qui pourraient y être apportées, avant de couler les recommandations dans une forme définitive.

L'essentiel est que tous les milieux concernés aient été touchés par la préoccupation et qu'un consensus ait pu s'établir au sujet de ces recommandations.

Deuxième considération. Il ne faut pas se bercer d'illusions. Vous l'avez dit vous-même, monsieur Van In, ce ne sont pas les infrastructures qui causent le vrai danger, mais l'utilisation qu'on en fait et la mentalité d'une partie de la foule. Ceci pose un problème infiniment plus large que ne peut résoudre une commission d'inspection des stades.

Ten derde, inzake de interne organisatie van de ordestrijdkrachten heeft de regering, op voorstel van mijzelf en van mijn collega's van Justitie en van Landsverdediging, een reeks maatregelen genomen die respectievelijk op korte en op lange termijn ertoe moeten bijdragen de efficiëntie van de ordehandhaving te verhogen.

Meer bepaald gaat het om volgende beslissingen: bijkomende aanwerving van rijkswachters in het licht van een inspanning van intensieve en meer systematische opleiding en vorming; versterking van de algemene inspectie van de rijkswacht en een grotere invloed daarin van de ministers verantwoordelijk voor de ordehandhaving; oprichting van een coördinatiecollege tussen de politiediensten en de rijkswacht om de minister van Binnenlandse Zaken te adviseren over de coördinatie van de administratieve politie; uitvoeren van een audit om de verschillende politiediensten door te lichten; integratie van de hulpopropssystemen 901 en 906.

Pour ce qui est de l'audit sur les besoins des différents services de police, qui concernent aussi bien la gendarmerie que la police judiciaire, une firme internationale a été désignée pour procéder à un examen objectif de l'organisation que nous connaissons dans notre pays.

Je viens de me rendre en Suisse pour visiter deux organisations de police dans les cantons de Genève et d'Argovie, dont la réorganisation avait été assurée par ce même bureau international.

Nous avons beaucoup à apprendre pour améliorer notre système tout en respectant les principes.

Ten vierde, inzake de internationale dimensie kan ik meedelen dat ons land actief heeft meegewerkt aan de totstandkoming van het « Europees Verdrag betreffende het geweld en de uitpattingen bij voetbalwedstrijden ».

Dit verdrag werd uitgewerkt binnen de Raad van Europa en werd op 19 augustus 1985 mede door de Belgische vertegenwoordigers ondertekend. Binnenkort zal de tekst ter ratificatie bij het Parlement worden ingediend. Dit verdrag voorziet niet alleen in maatregelen die door de Verdragsluitende Staten intern moeten worden genomen, maar ook in een internationale samenwerking met het oog op de identificatie en de vervolging van personen die worden verdacht van gewelddaden.

Door het verdrag wordt ook een permanent comité opgericht, dat belast is met het volgen van de uitvoering van de conventie en dat onder meer adviezen kan geven aan de regeringen en overleg kan plegen met de sportorganisaties.

Ik kan bij deze gelegenheid meedelen dat dit permanent comité reeds bijeen zal komen in de eerste helft van juli, en dat ons land vertegenwoordigd zal zijn door een delegatie samengesteld uit vertegenwoordigers van mijn departement en van de betrokken gemeenschapsministeries. Voor de volledigheid herinner ik er ook aan dat ingevolge de beslissing van de Ministerraad van 31 mei 1985 voetbalwedstrijden met deelname van Britse professionele clubs nog steeds verboden zijn op het grondgebied van ons land.

Je rappelle que l'interdiction frappant les équipes d'amateurs a été levée.

Je signale à l'honorable membre que, l'an dernier déjà, j'ai cherché, avec les autorités anglaises compétentes, une formule en vue d'assouplir cette mesure. En effet, celle-ci ne doit pas frapper des équipes non susceptibles de drainer des supporters violents et organisés, comme ce fut le cas au Heysel.

Je n'ai pas rencontré, de la part des Britanniques, un grand désir d'assouplir cette mesure qui les frappe, comme d'ailleurs les décisions prises par l'Union internationale de football.

Hierbij meen ik te hebben geschetst welke maatregelen, zowel op reglementair als op organisatorisch vlak, door de regering zijn genomen opdat uitpattingen van gewelddadig gedrag preventief en repressief zoveel mogelijk zouden worden bestreden.

De heer Van In wenst tenslotte ook bijzonderheden te vernemen over de maatregelen die ingevolge de gebeurtenissen van 29 mei 1985 zijn genomen ten aanzien van de verschillende betrokkenen. Aangezien omtrent diverse van deze aspecten het strafrechtelijk onderzoek, dat nog aan de gang is, bepalend zal zijn, is het mijn collega van Justitie die zich met het antwoord op dit gedeelte van de interpellatie heeft gelast. Ook voor de schadevergoeding van de slachtoffers is de uitslag van het strafrechtelijk onderzoek van essentieel belang. Op grond daarvan zal immers de vaststelling van de aansprakelijkheid kunnen geschieden, en bijgevolg ook van de verplichting tot schadevergoeding.

Ik kan hier wel vermelden dat in afwachting van de eigenlijke schadevergoeding diverse instanties tot onmiddellijke hulp aan de slachtoffers hebben besloten. Zo heeft de Belgische regering bij koninklijk besluit van 30 augustus 1985 een bedrag van 200 miljoen frank bestemd voor het ten laste nemen van medische, farmaceutische en ziekenhuiskosten, evenals van transport- en begrafeniskosten. Op zijn beurt heeft de Britse regering een bedrag van 250 000 pond sterling, ongeveer 17 miljoen frank, toegekend als hulp aan de slachtoffers. Daarvan werd 5 000 pond, dit is ongeveer 350 000 Belgische frank, uitgekeerd voor elk van de vier Belgische overleden slachtoffers.

Tenslotte heeft de UEFA hulp aan de nabestaanden beloofd, die door de zorgen van de Rode-Kruisorganisatie onder de betrokkenen zal verdeeld worden.

Le grand problème en ces matières est que les organisateurs, tant dans l'expression de leur sentiment de responsabilité que dans leur désir d'indemnisation, ont été freinés par le fait que, la procédure judiciaire étant engagée, les polices d'assurances importantes qui ont été souscrites leur imposent de ne faire aucun geste avant que la décision judiciaire soit intervenue.

Namens mijn collega van Justitie, geeft ik het geachte lid thans antwoord op de punten B en C van zijn interpellatie. Ik zal dat, indien u mij toestaat, in het Frans doen.

En ce qui concerne l'instruction ouverte contre les *hooligans* identifiés comme les auteurs et les provocateurs des infractions commises au stade du Heysel, je puis communiquer que l'instruction se trouve dans sa dernière phase. Il reste à compléter le dossier en y ajoutant un inventaire des pièces et les rapports définitifs des experts, qui devraient être déposés au cours du mois d'août.

Entre-temps, les rapports provisoires des experts ont été déposés au début de ce mois.

Les inculpations seraient fondées sur les articles 392, 398, 399, 400 et 401 du Code pénal et seraient les suivantes: coups ou blessures volontaires avec préméditation; coups ou blessures, volontaires avec préméditation ayant causé une maladie ou une incapacité de travail; coups ou blessures volontaires avec préméditation, dont il est résulté soit une maladie paraissant incurable, soit une incapacité permanente de travail personnel, soit la perte de l'usage absolu d'un organe, soit une mutilation grave; coups ou blessures volontaires avec préméditation qui, sans intention de donner la mort, l'ont pourtant causée.

Pour le jugement des inculpés, plusieurs hypothèses se présentent.

La solution la plus simple consisterait à poursuivre les intéressés en Grande-Bretagne. Toutefois, le droit anglais n'autorise pas la dénonciation des faits en Grande-Bretagne.

En effet, les citoyens britanniques ne peuvent être poursuivis pour des faits commis en dehors du territoire britannique, sauf s'ils sont inculpés de meurtre ou de haute trahison.

La citation des inculpés devant le tribunal correctionnel de Bruxelles resterait pratiquement sans effet. Selon toute probabilité, les intéressés ne comparaitront pas et l'exécution d'un jugement par défaut ne serait pas possible.

La seule solution demeure donc l'extradition éventuelle par la Grande-Bretagne des *hooligans* concernés. Les mandats d'arrêt qui appuient la demande d'extradition m'ont été envoyés par le procureur général et j'ai fait immédiatement le nécessaire pour expédier par voie diplomatique les pièces relatives à ladite extradition.

Selon les autorités britanniques, le tribunal compétent pourrait, dans le meilleur des cas, déclarer l'extradition admissible vers la fin de l'année. Mais la procédure d'extradition pourrait durer un an en cas d'appel.

En ce qui concerne une intervention de l'Etat en faveur des victimes des événements du Heysel, il peut être répondu que les articles 28 à 41 de la loi du 1er août 1985 portant des mesures fiscales et autres ne permettent pas de fonder semblable intervention.

L'article 31 de la loi du 1er août 1985 permet à la personne qui a subi de graves atteintes au corps ou à la santé résultant directement de faits constitutifs d'un acte intentionnel de violence commis en Belgique de demander, aux conditions fixées par la loi, l'octroi d'une aide à charge de l'Etat.

En vertu de l'article 41, le Roi fixe la date de l'entrée en vigueur de chacune des dispositions contenues dans les articles 28 à 41. La loi, datée du 1er août 1985, n'autorise pas une rétroactivité jusqu'à la date des événements du Heysel.

Vous avez demandé des renseignements concernant le nombre de tués et de blessés.

Ont été dénombrés 39 morts, dont 32 Italiens — 29 hommes, 2 femmes et un enfant —, 4 Belges, 2 Français et un Anglais.

Par ailleurs, des renseignements en notre possession, il apparaît que 459 blessés ont été transférés dans les hôpitaux de l'agglomération bruxelloise. Ce chiffre n'englobe pas les blessés soignés sur place, qui se sont fait soigner chez leur médecin traitant ou dans des cliniques de leur domicile.

La police judiciaire a entendu dans les hôpitaux les blessés graves encore hospitalisés quelques jours après les faits. A ce moment, 50 Italiens et 6 Belges étaient encore hospitalisés.

En ce qui concerne les 403 autres blessés, divers problèmes d'identification se sont posés, car personne, y compris dans les hôpitaux, n'avait dans la confusion qui existait cette nuit-là, pris l'identité complète de tous les blessés qui avaient « submergé » les divers services d'urgence des hôpitaux. Ces problèmes sont en train d'être résolus par la police judiciaire de Bruxelles qui répertorie, pour chaque blessé, l'identité et le genre d'incapacité subie.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

Nonante pourcent des noms sont à consonance italienne et les vérifications sont en cours aux fins de connaître leur nationalité exacte, vu que plusieurs de ces personnes ont acquis la nationalité belge par naturalisation ou par mariage et qu'elles résident même parfois à l'étranger.

Les listes détaillées des blessés seront terminées dans les semaines à venir.

Ici se termine la réponse du ministre de la Justice.

L'honorable interpellateur a élevé le débat au niveau plus général des réunions de masse et du danger que représente, pour notre société, l'évolution des mentalités qui peut conduire entre autres à la violence.

La réponse à de semblables interpellations permet de mettre en lumière que, du fait de la parcellisation des compétences entre les différents ministères concernés, les réactions au moment où les drames se produisent et même une réflexion à long terme ne conduisent pas toujours à déterminer les véritables responsabilités.

Il est évident qu'après le drame que nous avons connu l'an dernier, l'attention s'est polarisée sur le ministre de l'Intérieur, responsable national du maintien de l'ordre, sur le bourgmestre de la ville de Bruxelles et sur la gendarmerie. Quelle que soit leur part de responsabilité et quelles que soient les corrections à apporter à l'organisation — je vous ai fait part des leçons tirées de ce drame au niveau gouvernemental —, il est indéniable qu'ils ne sont pas aptes à traiter dans son ensemble un problème de société qui doit faire l'objet d'une étude du phénomène des grandes masses, non seulement du point de vue restreint du maintien de l'ordre, mais également du point de vue de la psychologie de ces grandes masses et des réactions qui peuvent s'y produire.

En ce qui concerne particulièrement le football, l'évolution de cette société sportive, importante et vivante, actuellement télévisée, « mondialisée » même — nous en avons encore un exemple aujourd'hui —, requiert une large réflexion pour l'avenir. Les responsabilités des organisateurs locaux et des invités, comme celles des clubs vis-à-vis de leurs supporters, sont à définir très exactement. Il ne faut pas perdre de vue non plus les encouragements que donnent parfois à des violences mineures les *mass media* de certains pays.

Nous avons ressenti l'an dernier l'absence d'une autorité sportive responsable. Si nous avions eu un ministre du Sport dans le gou-

vernement national, peut-être celui-ci aurait-il pu prendre avec les organisations sportives les mesures spécifiques qui s'imposaient et qui seront indispensables dans l'avenir.

Nous essayons de remédier à cette carence en coopérant avec les trois communautés qui sont désormais compétentes en matière sportive, culturelle et éducative.

Sur le plan de la sécurité, qui me concerne plus précisément, la philosophie à adopter doit être la décentralisation. Il est impossible d'assurer la sécurité de tous, en tout temps et en tout lieu. Il est évident que le ministre de l'Intérieur, même s'il était à la tête d'une armée considérable de policiers — ce qui n'est pas le cas actuellement — et s'il était responsable de leur formation, de leur équipement, de leur paiement et des ordres à leur donner — ce qui n'est pas le cas non plus —, serait encore très limité dans son action. C'est la société tout entière qui doit assurer sa propre sécurité.

Depuis quatre ans et encore davantage depuis le drame du Heysel, je mets l'accent, lors des manifestations qui se déroulent dans les rues de Bruxelles, sur la responsabilité des organisateurs. Bien souvent — ce fut notamment le cas lors de la manifestation des sidérurgistes, première manifestation pour laquelle j'ai dû assurer le maintien de l'ordre —, des rassemblements de masse sont utilisés par des personnes tout à fait étrangères à ceux-ci pour créer de la violence gratuite. Depuis lors, nous avons veillé, avec les organisateurs, à isoler ceux qui voulaient instaurer la violence et qui étaient différents dans chaque cas.

Lors de la manifestation des sidérurgistes, les instigateurs de la violence n'étaient ni liégeois ni carolorégiens, mais bruxellois ou étrangers. Il s'agissait de jeunes qui n'étaient nullement concernés par la manifestation et qui cherchaient à semer le trouble.

Le même phénomène s'est produit il y a dix jours lors de la manifestation de la FGTB mais il a été possible, en accord avec les organisateurs, de faire la distinction entre les manifestants et les violents qui s'y étaient glissés.

Il en a encore été de même la semaine dernière, et il apparaît évident qu'une coordination volontaire entre les organisateurs d'une manifestation et les responsables des forces de l'ordre est indispensable.

Comme je l'ai dit, nous devons instaurer un système où la responsabilité en matière de maintien de l'ordre soit décentralisée. Celle-ci doit s'exercer d'abord sur le plan local, ensuite au niveau du gouverneur de la province et enfin au niveau du ministre de l'Intérieur. Il s'indique d'appliquer cette philosophie du maintien de l'ordre sur le plan local, dans toute la mesure du possible, puisque la situation est chaque fois différente suivant les circonstances et les lieux où se déroulent les manifestations.

Une réflexion en profondeur s'impose donc toujours. Toutefois, je pense l'avoir démontré à l'honorable membre, en ce qui concerne l'organisation des forces de police et les règles du maintien de l'ordre, nous avons, en un an, tiré les leçons des dramatiques événements qui se sont produits et que, je l'espère, nous ne connaîtrons plus à l'avenir. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van In.

De heer Van In. — Mijnheer de Voorzitter, in al zijn vlijt heeft de minister van Binnenlandse Zaken waarschijnlijk vergeten te antwoorden op mijn eerste vraag. Ik wou namelijk weten hoe het mogelijk was dat mensen, « als het ware bedevaarders naar de Heizel », niet op de plaats van de gebeurtenissen werden toegelaten. Wie is daarvoor verantwoordelijk?

M. Nothomb, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, de la Fonction publique et de la Décentralisation. — La question n'étant pas écrite, j'ai oublié d'y répondre.

C'est le bourgmestre de Bruxelles, responsable en la matière, qui a interdit de se rendre, après la manifestation, dans le stade du Heysel.

Vous avez regretté l'absence de toute autorité publique belge à cette manifestation. Je tiens à souligner que, le matin, à la demande de l'ambassadeur d'Italie et en concertation avec le ministre belge des Affaires étrangères, a été organisée une cérémonie religieuse à la mémoire des victimes, cérémonie à laquelle a participé un membre du gouvernement belge, plus précisément le secrétaire d'Etat aux Affaires européennes.

L'après-midi s'est déroulée une manifestation improvisée — sans que le gouvernement ait été pressenti, ce qui ne s'imposait d'ailleurs pas —, cette manifestation, de petite importance, étant organisée par quelques personnes qui n'étaient pas dûment mandatées par l'ensemble des pays concernés par cette journée dramatique.

De heer Van In. — Mijnheer de minister, zaken van klein belang plaatst men gewoonlijk in een ander perspectief. Plots kunnen die

kleine zaken veel belangrijker worden dan de grote, bijvoorbeeld de grote officiële herdenking die u met andere diensten had georganiseerd. Het ligt toch voor de hand, al was het maar uit respect voor de betrokkenen, dat de verantwoordelijken hadden moeten ingaan op de vraag van die enkele mensen om het stadion te betreden voor een herdenkingsplechtigheid. Deze enkelingen zijn echter op een muur van stilte, om niet te zeggen op een muur van afwijzing gebotst, wat bijzonder pijnlijk is overgekomen.

Ik heb nog een tweede vraag. Een inrichtende vereniging sluit meestal bij het organiseren van een of andere manifestatie een verzekeringspolis af ten einde bepaalde uitwassen van haar organisatie te verhelen. Dergelijke verzekeringspolis houdt in dat men geen enkele daad van aanvaarding mag verrichten tenzij zeer duidelijk is uitgemaakt dat de verantwoordelijkheid vastligt. Als men van dit gegeven uitgaat, zal het minstens nog tot volgend jaar duren vooraleer de families van de dodelijke slachtoffers en van de gekwetsten in aanmerking komen voor de verdeling van de enkele miljoenen die duidelijk voor hen verzameld werden. Het zou getuigen van menselijkheid en van goed bestuur als deze tegemoetkomingen werden uitgekeerd. De uitbetaling zou immers kunnen gebeuren onder voorbehoud, zoals dat heet. Zowel van onze voetbalbond, die klaarblijkelijk centen heeft om andere esbatterementen te financieren, als van de UEFA, waarvan hetzelfde mag worden gezegd, zou men een inspanning mogen verwachten om deze eenzijdige rechtsregel van de verzekeringspolis te overschrijven en aan deze mensen die al lang wachten, de bedragen uit te keren die voor hen zijn verzameld.

Tenslotte — en ik begrijp dat — hebt u, noch de minister van Justitie, geantwoord op de vragen betreffende de algemene situatie van onze politiekorpsen. Ik zal vanavond niet insisteren, omdat die zaak niet rijp is en omdat een universiteit de opdracht heeft gekregen deze zaak in een ruimer wetenschappelijk perspectief, zoals dat heet, te bestuderen.

De derde reden is de voornaamste. Ik reserveer dit thema voor de bespreking van de zogenaamde veiligheidswet waarover in de commissie voor de Justitie reeds een paar woorden zijn gewisseld.

Deze veiligheidswet bevat verschillende onderdelen, één betreffende de minister van Justitie en één dat u aangaat, namelijk de inspectie door de politie op nationaal vlak, en ook op provinciaal vlak. Het is evident dat wij niet zullen nalaten u te confronteren met duidelijke, soms schrijnende gebeurtenissen in de verschillende korpsen die op een grote malaise wijzen.

Ik vraag u ook minister de Donnea van deze bevoegdheid in kennis te stellen. De malaise in de verschillende beroepsafdelingen van onze legerechelons is even groot. Het spijt mij dat de heer Close hier niet aanwezig is. Dit onderwerp zou hem interesseren, en ik zou hem er graag mee confronteren. Wij moeten inspanningen doen om instanties die stukken van mensen kosten maar ook bepaalde opdrachten hebben, te integreren in onze moderne maatschappij, en ze een perspectief op de toekomst te bieden.

Mijnheer de minister, u kent mijn standpunt. Het is fundamenteel tegengesteld aan het uwe. Ik ben ervan overtuigd dat onze Vlaamse Gemeenschap de problemen die wij vanavond bespreken op een totaal andere, op een betere, op een meer menselijke en op een goedkopere manier zou hebben benaderd dan tot nu toe door een « Belgische » instantie is gebeurd. Ik laat dat voorlopig buiten beschouwing.

Wij nemen akte van de situatie. Wij keuren ze uiteraard niet goed. Maar wij dienen wel de moed te hebben in de toekomst uitwassen zoals die van de Heizel op 29 mei 1985 te voorkomen.

Ik hoor u niet graag zeggen dat u, om uw taak goed te doen, ook nog eens de supervisie over de sportevenementen zoudt moeten hebben. U heeft die niet, en u zult die ook niet krijgen.

Voor het voornaamste element van deze interpellatie, de organisatie van de politie in ons land, maken wij voorbehoud. Wij zullen dat onderwerp opnieuw fundamenteel behandelen, hopelijk met de medewerking van meer collega's, ter gelegenheid van de bespreking van de zogenaamde veiligheidswet. *Le coup des vacances* zal ons niet beletten dat te doen.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, als minister Gol nog eens een schriftelijk antwoord laat aflezen door een collega minister zou hij de beleefdheid moeten hebben dat voortaan te laten vertalen in de taal van de interpellant.

De Voorzitter. — Mijnheer Luyten, ik herhaal dat het incident gesloten is.

U hebt het woord niet.

Zo nodig verwijs ik naar artikel 22 van het reglement.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden hier te onderbreken.

Je propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

PROPOSITION DE LOI — VOORSTEL VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — M. de Clippele a déposé une proposition de loi abrogeant l'article 1260 du Code judiciaire concernant la durée de la procédure en divorce pour cause déterminée.

De heer de Clippele heeft ingediend een voorstel van wet tot opheffing van artikel 1260 van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de duur van de procedure van echtscheiding op grond van bepaalde feiten.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

Er zal later over zijn overwegingneming worden beslist.

VOORSTEL — PROPOSITION

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De heer Constant De Clercq heeft ingediend een voorstel van verklaring tot herziening van titel II van de Grondwet, door invoeging van een artikel 24bis betreffende de economische en sociale rechten.

M. Constant De Clercq a déposé une proposition de déclaration de révision du titre II de la Constitution, par l'insertion d'un article 24bis relatif aux droits économiques et sociaux.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over zijn inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demandes — Verzoeken

M. le Président. — Le bureau a été saisi des demandes d'interpellations suivantes :

Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen :

1° De M. Deworme au ministre des Communications et du Commerce extérieur sur « la diminution des moyens financiers pour le commerce extérieur suite au conclave budgétaire de Val-Duchesse »;

1° Van de heer Deworme tot de minister van Verkeerswezen en Buitenlandse Handel over « de vermindering van de financiële middelen voor buitenlandse handel tengevolge van het begrotingsconclaaf van Hertoginnedal »;

2° De M. Van In au ministre des Communications et du Commerce extérieur, au ministre de l'Emploi et du Travail et au ministre des Affaires économiques sur « la complicité de la Société générale et des pouvoirs publics dans les menaces de licenciement à la SA La Brugeoise et Nivelles. — Matériel ferroviaire et constructions métalliques ».

2° Van de heer Van In tot de minister van Verkeerswezen en Buitenlandse Handel, tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid en tot de minister van Economische Zaken over « de medeplichtigheid van de Generale en de overheid bij de dreigende afdankingen bij de NV « La Brugeoise et Nivelles ». — Spoorwegaanbouw en metaalconstructies ».

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellaties zal later worden bepaald.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, donderdag 12 juni 1986, te 15 uur.

Le Sénat se réunira demain, jeudi 12 juin 1986, à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten te 17 u. 35 m.)

(La séance est levée à 17 h 35 m.)